

MIRADOR

Preu : 25 Ptes

Pp 20-3-2/5

Estiu 1966 - N° 1

Després de tants anys, ¿ Què sortirà de la gàbia ?

SUMARI

Editorial

Problemes i perspectives del catalanisme per Heribert Barrera

El problema de la successió per Anton Fabre

El reagrupament de les esquerres per Josep Recassens

Carta de Madrid

El pequeño laberinto per Sartor Resartus

Un document que té la seva importància

El nostre futur polític : què en pensen dos demòcrates catalans Joseph Pallach i Miquel Coll i Alentorn

VEUS D'ALTRES POBLES

El cas valencià Joan Fuster

Galícia en la península Ramon Piñeiro

Sobre la situació del país basc Julio Caro Baroja

Vella organització nous problemes José Suarez Careño

MIRADOR INDISCRET

L'empresari català davant del mercat comú Roger de Pallars

Una collita que causa joia i preocupació Enric Brufau

¿De qui serà la CNS? Rodolf Guerra

Un mal estiu per les divises Marc Perellada

Conversa amb Raimon

Han col·laborat en aquest número de « Mirador »; Enric Roig i Querol per les traduccions i correccions. — Joan Hurtado per les caricatures. — Daniel Lattes, per la campaginació.

La foto de la portada és d'Henri Cartier-Bresson (Magnum). — La foto d'en Raimon es de F. Maruell. — Les fotos de les pàgines 6, 7 i 9 de l'Agència Dalmàs.

PRESENTACIÓ

El 29 de setembre de l'any 1929 sortia a Barcelona el primer número d'un setmanari català, « Mirador », que el meu pare, Amadeu Hurtado, va fundar i inspirar, l'ordenació general del qual em va encarregar. Durant set anys, aquest setmanari va ésser un vertader Mirador de la vida ciutadana i de l'evolució de Catalunya i d'Espanya, i del món en general. Mirador crític, no indiferent, dels nous corrents polítics, literaris, intel·lectuals i artístics del moment i, sobretot, de les manifestacions de la nostra vida ciutadana i del progrés de Catalunya dintre d'Espanya i en el món.

« Mirador » deixava d'existir quan la sublevació militar del 36, segons digueren per la unitat d'Espanya, la va dividir en dues i va fer impossible una visió general constructiva del nostre país.

Trenta anys han passat i noves generacions han sorgit a la vida ciutadana. Refer el « Mirador » d'ara fa trenta anys seria fer marxa enrera en un món totalment transformat. Però l'esperit que ens animava llavors, junt amb un estol d'homes de lletres, molt joves en aquell moment en llur major part, no pot morir perquè és una de les manifestacions eternes de la vida de l'esperit que les circumstàncies poden fer impossible, però no desaparèixer totalment. Pertoca ara als qui tenen la nostra edat d'aleshores, entre ells el meu nebot Amadeu Cuito i els meus fills, de recollir aquest estat d'esperit si el consideren com a propi per a interpretar el món d'avui i de demà. Per això he cedit a llur prec de fer sortir de nou « Mirador ».

No puc negar que m'he resistit una mica a la idea de fer sortir de nou « Mirador » en terra estranya, encara que avui Europa comenci a ésser terra de tots els europeus.

Però he pensat que, com s'ha dit ja, no cal triomfar per a esperar, ni esperar per a actuar. I, al cap i a la fi « Mirador » va sortir l'any 29 a la vetlla d'un viatge del Dictador de llavors a Barcelona, que va semblar triomfal, i que va resultar, en realitat, el cant del cigne del règim. Qui sap si la data escollida per a la seva reaparició no serà premonitòria.

Per l'« Editorial Mirador » Victor HURTADO.

LA CONTINUACIÓ DE MIRADOR HA DE SER L'ESFORÇ DE TOTS

En les circumstàncies i dificultats actuals Mirador és un afer deficitari. Per poder continuar publicant-lo — el projecte és de fer-ne un cada tres mesos — cal que el deficit sigui limitadíssim. Per això demanem a tots als qui aquest número haurà agradat i que volguin ajudar-nos en la nostra empresa, que paguin puntualment els exemplars que adquiriran i que trametin l'import corresponent, al nostre depositari general, Sr Josp Buiría, 8, rue Rigaud - Perpinyà.

Els pagaments es poden fer per xec directament a aquesta adreça o des de qualsevol oficina de correus de França per gir a favor del compte xec postal (CCP 1497-64 de Montpellier). També, evidentment, podeu efectuar aquests pagaments a través de l'amic que us ha facilitat l'exemplar que teniu entre les mans.

MIRADOR

Imprimerie COTY et Co
11, rue Ferdinand-Gambon
PARIS (20e)

Le directeur de la publication
Josep BUIRÍA
8, rue Rigaud, Perpignan

Demà l'hi trobareu.

Editorial

DAVANT del carnatge cruel que he hagut de presenciar en el declinar de la vida, he pensat sovint en aquella penetrant observació de Renan que en la dèria de redimir el món amb la supressió de la humanitat dolenta, el diluvi universal va ser la primera experiència mancada. Així acabava les seves memòries, l'any 1945 a l'exili, el qui fou el fundador i l'inspirador de Mirador, Amadeu Hurtado.

I en efecte, malgrat el diluvi que va ofegar la nostra terra, malgrat tants anys de feblesa i de càstig, després de tants anys de silenci i d'opressió, Catalunya encara respira, encara viu, encara vibra. D'aquesta llarga i tràgica nit, el país comença a sortir-ne, però ferit, desfet, amb homes envellits i amargats per les violències de la història, amb joves entusiastes però encara inexperts perquè llançats a la vida sense pares ni educadors. Després de tantes desgràcies ha arribat ja l'hora que oblidem les velles querelles i amb modestia i responsabilitat ens dediquem, tots plegats, amb abnegació i tenacitat a la reconstrucció moral i material del nostre país.

Quan un estranger travessa les nostres comarques, visita les nostres ciutats, quan puja al Tibidabo i entre les boires del matí veu com la nostra capital s'estira, rumoreja i es desperta, no pot deixar de pensar que aquest és un lloc prenyat d'anys i d'història. Aquests últims anys Europa ha fet la seva sense nosaltres mentre nosaltres hem viscut en el marasme i a penes hem començat a viure un xic millor a partir del dia que ens ha enviat els seus turistes a passar l'estiu. I és que per forjar el seu destí, el nostre poble, com els altres, necessita la llibertat. Es ben sabut que la llibertat no cau mai del cel sinó que es conquista i quan es té, és perd si no s'utilitza. A aquestes dues tasques ens hem de dedicar tots els catalans: a recobrar les nostres llibertats i a reconstruir les nostres institucions.

La intenció és noble, però també ha de ser clara; car no és en la confusió ni en la vaguetat que podem esperar restablir i consolidar un règim democràtic a casa nostra. Volem un govern per a Catalunya, és cert, però no hem de perdre de vista que el nostre futur polític està indissolublement lligat al dels altres països de la península. No hi pot haver democràcia a Barcelona si no n'hi ha a Madrid; d'això en som tots conscients. Es tracta, doncs, de trobar una solució general al problema de l'Estat que posi un terme al conflicte permanent que l'oposa, des de segles, als diversos pobles peninsulars. Hi ha a Catalunya, com a la resta d'Espanya, una tradició federal que pot servir de suport i de punt de partida per a donar a l'Estat unes estructures adequades a la realitat plurinacional dels països. Si resoldre el problema de les nacionalitats és absolutament necessari per a poder aspirar a un règim democràtic estable, no ho és menys la reforma radical de la nostra economia controlada avui per una oligarquia reduïdíssima i molt sovint arcaica i rapaç. El nostre aparell productiu s'ha envellit i esclerosat a l'empenta d'aranzels elevats que han permès a la nostra classe empresarial realitzar importants beneficis, utilitzats desgraciadament en especulacions immobiliàries més que a modernitzar la indústria. Aquest estat de coses és particularment greu en acostar-se l'hora de la integració a Europa; però encara més greu i més urgent és posar fi a la monstruosa injustícia social de la qual són víctimes els treballadors, que en unes condicions materials penoses, sense sindicats, ni dret de vaga han passat a ser ciutadans de segona categoria. Per a dur a terme les grans reformes socials que necessita el país, una

de les quals l'ensenyament haurà de ser la primera, per tal d'arrencar Catalunya del seu retard i transformar-la en una democràcia moderna i avançada, caldrà un gran partit que reuneixi tota l'esquerra democràtica laica i social i que, recolzant-se en uns sindicats autènticament obrers, forts, units i democràtics, sàpiga amb mesura i coratge imposar-les. També cal esperar que aquest partit trobi davant d'ell un altre gran partit democràtic d'inspiració cristiana, naturalment més conservador, però obert al progrés social i amb el qual serà possible el diàleg i àdhuc la col·laboració. Refusant de caure en els extrems, però escollint clarament el camí de la reforma social, serà possible consolidar una veritable democràcia a Catalunya i retrobar el lloc que ens pertoca, tant en la Comunitat Hispànica com a Europa.

La successió al règim actual, amb la decadència física del cap de l'Estat, és definitivament oberta; però és de preveure que el retorn a la normalitat democràtica no es farà sense entrebancs. Les forces que fins ara han sostingut el règim intentaran per tots els mitjans de prolongar-lo sota altres formes i aparences. Sense opinió pública ni mitjans d'informació, la situació és forçosament confusa, el que no deixa d'afavorir els qui, des del poder, preparen la successió i es refusen a afrontar els veritables problemes del país. Els actuals responsables i, particularment els militars, preocupats com és natural per les qüestions d'ordre públic, s'han d'adonar que imposant una solució política a esquena del poble, farien entrar el país en una procés inevitable i perillós de radicalització i obririen la porta a l'aventura i al caos.

Tots sentim que s'acosten moments importants de la nostra història i que necessitem, avui més que mai, disposar del màxim d'informació per a poder comprendre i amb tota serenitat i consciència escollir. Es per tal de contribuir a aquesta tasca que torna a sortir Mirador. La dramàtica situació política en la qual es troba el nostre país ens obliga a ocupar-nos quasi exclusivament d'aquest tema i a deixar per al dia en què haurem retrobat les nostres llibertats els altres temes: com l'actualitat literària, artística, teatral, cinematogràfica que tan bé sabia donar a conèixer el nostre antecessor. El Mirador d'avui no és doncs tot el que serà demà. Tampoc no es el d'ahir car no volem tornar a fer el Mirador d'abans. Intentar-ho seria inadequat. Ha canviat l'època, han canviat els homes. Llurs problemes, llurs preocupacions, llur estil de vida. Tornar al passat, per esperançador que hagi estat, sempre és una temptativa destinada a fracassar; si intentàvem refer el Mirador que va ésser, només aconseguiríem donar-vos-en una pàl·lida imitació que tampoc no satisfaria els qui el recorden i enyoren. Com en totes les coses, al nostre país hi ha hagut ruptura. Però també hi ha continuïtat i en tots els terrenys seguirem fidels a l'esperit de tots aquells homes que intentaren, amb coratge i sinceritat, de resoldre els problemes que encara té plantejats avui el nostre poble. El Mirador que torna a sortir és el Mirador d'un combat, d'un combat seriós i responsable que obliga, als catalans, si volem realment transformar el món d'avui, a mirar, reflexionar i comprendre d'una manera atrevida, però ordenada i coherent. El Mirador que teniu entre les mans és, doncs, el d'una etapa pont entre el passat i el futur en la qual es tracta, abans que tot, de conquistar el dret de poder-lo fer lliurement demà. Les circumstàncies polítiques ens obliguen, encara, a publicar aquest número a França. Esperem que el pròxim ja el puguem trobar al vostre quiosc.

P.24. 403

Problemes i perspectives del

La imminència del canvi de règim replanteja a Catalunya tots els problemes d'estructura i d'organització social que durant els darrers 27 anys han anat quedant en suspens, que oficialment foren declarats superats o àdhuc inexistents, però que de fet anaren covant sota la cendra. De tots ells el més important és el del fet diferencial català, que té la seva expressió política en el moviment catalanista.

Els guanyadors de la guerra dels tres anys han cantat repetides vegades les absoltes del catalanisme. Però res del que té una arrel profunda en la realitat no pot suprimir-se així com així, per un simple decret. La dictadura ha obligat el catalanisme a una vida larval i subterrània però no ha pogut, ni eliminar els fets que el motiven, ni impedir la transmissió de la seva doctrina a les noves generacions, ni tan sols evitar una renovació quasi normal dels seus equips dirigents.

En tot el que va de segle, el catalanisme ha estat sempre el factor dominant de la vida política catalana. Com a tal reapareix avui sobre una escena on, encara que fos en negatiu, no ha deixat mai de tenir el primer paper. I reapareix amb les seves forces quasi intactes, gairebé com si, en els darrers trenta anys, aquí no hagués passat res.

Per evitar tot equívoc és indispensable precisar de seguida que si bé aquest ressorgiment és una continuació, no pot interpretar-se de cap manera com una repetició del passat. El catalanisme es manifesta avui amb múltiples aspectes totalment nous i l'actualització de les seves formulacions ha d'anar acompanyada d'un intent seriós de reflexió sobre el seu contingut propi. Com tot fenomen vital, el catalanisme no té necessitat de demostracions de la seva existència (que és un fet immediat per a qualsevol observador de l'actual realitat catalana), ni, molt menys encara, de teories per a justificar-se. Però també, com per a tota cosa viva, no cal oblidar que el catalanisme és quelcom de complex i mudable. Que sigui l'expressió de sentiments molt pregonos no exclou que sigui una ideologia. I la seva existència concreta no elimina tampoc la necessitat d'un considerable esforç per a intentar copsar el seu esdevenidor i per a endevinar les possibles grans línies de la seva evolució.

Unes noves realitats

Si el catalanisme ha superat 27 anys de persecució i ha reexit a mantenir-se malgrat totes les vicissituds sofertes pel país, això no vol dir que no n'hagi sofert el contrapic i que en conseqüència no travessi actualment una crisi. Per crisi cal entendre, tanmateix, no pas un període de feblesa, sinó un període de transformació. En sortir d'una tan llarga letàrgia el catalanisme

es troba davant d'unes realitats noves, sense precedent en el passat. Realitats d'ordre pràctic, a dintre i a fora de Catalunya, com són els efectes innegables de la lluita sistemàtica que s'ha menat contra ell; els efectes de l'allau immigratori; els efectes de les transformacions socials i econòmiques que arreu del món, i també a casa nostra, en els darrers 30 anys s'han produït. Realitats, així mateix, d'ordre ideològic: el pensament polític sembla haver-se ressagat pertot relativament a les transformacions de la societat, i totes les doctrines velles semblen depassades o caduques.

Aquests fets nous, en els seus diversos aspectes, plantegen al catalanisme tota una sèrie de problemes que li és necessari abordar i si possible resoldre. En el marc del present article no podem fer altra cosa que intentar de situar-ne alguns dels més importants, i, esquemàticament suggerir, perquè es critique i discuteixin, els camins del que creiem podrien ser algunes possibles solucions.

Una aspiració encara de moda

El problema més bàsic, almenys mirant les coses a llarg terme, és un problema teòric. En aquests temps en què les societats industrialment més avançades semblen tenir com a principal objectiu el desenvolupament del consum, als quatre punts cardinals es proclama el final de les ideologies, la mort dels nacionalismes, el futur esborrament de les diferències de cultura i tradicions. Discutir el que aquestes afirmacions tenen de mite ens portaria molt lluny. Nogensmenys, seria absurd negar que aquest clima obliga el catalanisme a fer novament la prova de la seva vigència, a demostrar que no és cert, com alguns interessadament pretenen, que vagi a contracorrent dels temps.

No és rar de trobar entre nosaltres un cert complex en aquest sentit. Uns pocs busquen gairebé excuses a llur catalanisme i tracten de recolzar-lo en abstraccions inexistents, tals com, per exemple, un imaginari patriotisme europeu. Altres, volen fer-ne un fenomen purament cultural, com si una cultura pogués avui sobreviure sense un substrat polític mínim. Afortunadament, res no justifica aquest sentiment d'inferioritat o aquesta timidesa. Perquè ni les ideologies ni els moviments nacionalistes no han mort (si es parla menys d'aquests darrers es perquè la major part d'ells ja han triomfat) ni, tampoc, el catalanisme pot reduir-se a una ideologia o a un simple moviment nacionalista. El catalanisme, deia fa 60 anys Duran i Ventosa, és el conjunt d'aspiracions polítiques i socials fundades en l'existència de la col·lectivitat catalana. D'aquestes aspiracions la més fonamental, la que inclou la satisfacció de totes

les altres, ha estat sempre la d'autogovern, entenent l'autogovern com l'instrument per a recuperar la dignitat com a poble i per a obtenir més llibertat, més justícia, més igualtat autèntica i més cultura. Aquesta aspiració no solament no ha passat de moda, ni ha esdevingut inoportuna, sinó que té més que mai, com veurem, universal validesa.

De fet el catalanisme, en sortir del soterrani, s'ha de trobar rejo-

El factor...

venit. Ha d'anar descobrint que per comptes de representar una nostàlgia d'un passat ja mort, s'ajusta meravellosament als problemes del temps present. Perquè el catalanisme és, abans que tot, un intent per a resoldre uns problemes de llibertat i de convivència i un afany de dignitat i de superació cívica. I aquestes són, precisament, les qüestions que ara vénen a l'ordre del dia. El progrés tècnic va alliberant l'home de la misèria, va donant a tots la certitud de poder cobrir les necessitats més bàsiques. Correlativament els problemes de la llibertat, de la cultura i de la dignitat humana prenen cada cop més importància. I el mèrit del catalanisme és de centrar-hi l'atenció i de suggerir fórmules per ajudar a resoldre'ls.

El futur davant seu

En aquesta època en què la dignitat de l'home es proclama independent de races, orígens o creences, els pobles petits, oprimits, minoritaris, reivindiquen també llur dret a l'existència, el respecte de llurs cultures específiques, la supressió de les discriminacions que pateixen. Cap home no pot pretendre que es respecta la seva dignitat individual quan s'atempta a la de la seva comunitat. ¿Qui gosarà dir que aquestes reivindicacions van a contracorrent de la història? Els principis d'una moral internacional s'afermen, i si encara llur aplicació és aleatòria, a cada trasbals es fa una passa endavant pel bon camí. En aquest sentit, el catalanisme pot afirmar que té el futur davant seu.

Però no hi ha solament això. L'estructura de la societat moderna, amb les servituds que les interdependències econòmiques imposen, no ofereix altra alternativa que, o bé l'estatització i la dictadura, o bé un socialisme al servei de l'home, basat en una autèntica democràcia econòmica i política, que garanteixi sense restricció tots els drets humans. Pels qui no acceptem la primera solució, la dificultat principal resideix a fer operativa aquesta democràcia, a fi que llibertat, justícia social i progrés es mantinguin compatibles i es reforcin mútuament. Però no hi ha democràcia autèntica possible quan hi ha excessiva concentració de poder i quan no hi ha participació activa i conscient dels ciutadans. Per a complir amb aquestes dues condicions ineludibles, cap sistema no sembla tant eficaç com el federalisme, en el sentit ample del mot, és a dir, l'autogovern de les comunitats naturals, fins als límits que per a cadascuna d'elles estableix llur pròpia natura. Això és exactament el que el catalanisme reivindica per a Catalunya, i proposa per a tots els pobles de la península. Les solucions catalanistes apareixen, doncs, com el camí més dret cap al socialisme democràtic i com la millor garantia d'estabilitat política i de progrés.

La llengua i l'immigrant

Si la història no seguís una marxa sinuosa, si els anacronismes no hi fossin tan freqüents, com l'exemple d'Espanya palesa, el catalanisme podria, pel que hem vist, esperar confiadament el seu futur triomf. Però, malauradament, no és aquest el cas. Per tant, àdhuc amb la ferma intenció de tenir l'esdevenidor de la seva banda, el catalanisme ha de resoldre ara els seus problemes concrets i immediats, sota pena de no arribar-hi a temps.

D'aquests problemes, els de caràcter més urgent i de més vital importància, són el de la immigració i el de les relacions de Catalunya amb els altres pobles peninsulars. Els dos, com veurem de seguida, estan íntimament lligats l'un a l'altre.

El problema de la immigració és extremadament complex i presenta aspectes molt diversos. Dintre dels possibles camins de solució les qüestions que poden semblar simplement de nom tenen, sens dubte, la seva importància. Però, així i tot, no n'hi ha prou amb simplement dir que els homes que volen viure i treballar a Catalunya, vinguin d'on vinguin, també són catalans. Ens cal justificar-ho i per això cal establir un concepte del patriotisme català que, sense perdre gens de la seva autenticitat, pugui estendre's també a la gran majoria de la població forastera. Per a com-

catalanisme

per Heribert Barrera

plir amb aquesta condició, aquest concepte ha d'abandonar el criteri fonamental fins avui utilitzat, que és el de l'ús habitual de la llengua catalana.

Ben entès, no es tracta de negar gens ni mica la importància primordial de la llengua en el passat, en el present i en el futur de Catalunya i del catalanisme. Però el patriotisme català, en el moment present, no es pot fer dependre, només, de l'assimilació lingüística. El fet diferencial català no és únicament un fet lingüístic. És la incorporació a la comunitat catalana, al seu gènere de vida i més que res a les seves aspiracions, el que ha d'ésser el criteri fonamental. L'adoptar com a pròpia la llengua de la comunitat és una manifestació més d'aquesta incorporació, la més important i característica, és cert, però de cap manera indispensable, i cal evitar atribuir-li un valor absolut que no té, ni en un sentit ni en l'altre. En una societat tradicional estàtica, on la vida comunitària reposa quasi exclusivament sobre el patrimoni cultural heretat, la llengua determina gairebé forçosament la nacionalitat. En les societats dinàmiques de la nova revolució industrial, on les formes de vida estan en ple esdevenir, el fet determinant de la nacionalitat és, cada vegada més, l'existència d'un sentiment de solidaritat amb la col·lectivitat on es viu.

L'andalús que treballa a Alemanya, amb consciència de provisionalitat i sense sentir-se gens ni mica solidari del país, ni que aprengui la llengua no esdevé alemany. Aquest mateix treballador, si ve a Catalunya i decideix quedar-s'hi per sempre, a partir del moment en què ell mateix se senti incorporat a la comunitat catalana, serà, objectivament, un català més, parli o no la nostra llengua, sens perjudici que fem tot el possible perquè la parli. El donar com a sobreentesos els seus sentiments, les seves reaccions de català, enfront dels problemes comuns, serà, d'altra banda, el mitjà més eficaç per a consolidar la seva integració.

Un nou concepte del patriotisme

Si a Catalunya aconseguíssim de fer acceptar, —als catalans d'origen sobretot—, aquest concepte simple de patriotisme, que no té res d'anormal perquè al fi i al cap és el patriotisme dels països americans, s'hauria fet un bon pas per a resoldre una part dels problemes que la immigració planteja.

Per a resoldre'ls completament no n'hi ha prou, no obstant, amb això. L'immigrant, àdhuc integrat, difícilment oblidarà del tot el seu origen. Per a obtenir la seva adhesió a les tesis catalanistes cal, a més, que aquestes es formulin tal com realment són: no com una reivindicació egoista, sinó com un sistema més just i més eficaç de

convivència entre els pobles de la península, sistema que és vàlid per a tots i cadascun i que pot i deu beneficiar també, per tant, la terra on ell fou nat.

Això ens porta, evidentment, a la definició de les relacions de Catalunya amb els altres pobles peninsulars. Aquest ha estat i continua essent el gran problema de Catalunya i d'Espanya. O el resollem entre tots i obrim de bat a bat la porta a l'esperança, o ens equi-

...dominant

voquem altre cop uns o altres (o uns i altres) i continuem esgotant-nos tots plegats en una pugna estèril.

Una solució autèntica per...

El catalanisme no ha tingut mai gaire llibertat de maniobra. Els camins possibles han estat sempre en nombre molt reduït i gairebé sempre només n'hi ha hagut un de realment viable: el de la concòrdia, el de la creació d'un Estat espanyol compatible amb les nostres aspiracions. Avui aquesta limitació és encara més patent: la lluita pel tot o res conduiria al res. El refiar-nos d'una futura Europa unida, on suposem, (potser sense massa fonament), que el nostre problema podria resoldre's per si sol, seria, com a mínim, perdre uns anys d'importància vital en la cursa contra el rellotge que tan durament sostenim. El nostre interès, i l'interès espanyol tant com el nostre, és trobar per fi una solució al problema institucional de l'Estat, que sigui satisfactòria per a les dues bandes. Aquesta solució no pot ser altra, com hem dit més amunt, que un sistema de base federal.

El federalisme té arrels profundes a casa nostra. La Catalunya independent formava part d'una Confederació, que fou políticament una reeixida, i, des de Catalunya, Pi i Maragall es féu l'apòstol, el segle passat d'un federalisme sistemàtic, probablement inadaptat a les realitats històriques, precisa-

ment per massa sistemàtic. La tradició federal impregnà, i impregna encara fortament, les forces sindicals catalanes. En fi, en tots els terrenys, una organització d'estructura federal gaudeix de seguida d'un prejudici favorable entre els catalans.

En contrapartida, no poden ignorar-se els recels i resistències que el federalisme polític suscita. A Espanya, persisteix encara un penós record, que les novel·les de

Galdós han mantingut latent, dels desordres del cantonalisme. A Catalunya, molts catalans són encara escèptics respecte la possible viabilitat d'una Espanya federal. Aquest escèpticisme prové sobretot d'un concepte massa estret del federalisme, que els fa creure que la Federació s'hauria d'establir forçosament entre les anomenades regions històriques, i que en aquest cas la distribució de poders entre Govern federal i Estats federats, hauria d'ésser forçosament uniforme. En realitat, res no obliga que així sigui. El federalisme estructural i la igualtat de drets entre les entitats federades, no presuposa necessàriament la igualtat en la forma d'exercici d'aquests drets. El federalisme que propugnem no ha d'ésser una cotilla rígida sinó, ben al contrari, un sistema prou flexible per a adaptar-se a qualsevol realitat autèntica i per a tenir en compte les diferències, de grau i de natura, que existeixen entre les comunitats a federar. Tot i respectant el principi de la igualtat de drets, el satisfer les aspiracions d'un grup no ha de significar imposar a ningú el que no necessita o no desitja.

...Els problemes de "la pell de brau"

Com passa sempre amb les solucions autèntiques, el federalisme no és, per als problemes de la «pell de brau», una solució de facilitat. Per a fer-lo possible i durable caldrà emprendre un considerable treball d'educació; caldrà paciència per a anar esvaint prejudicis i mal-

entesos; caldrà perseverància per a superar el descoratjament produït pels inevitables fracassos momentanis. Caldrà, en fi i sobretot, un esforç intel·lectual persistent, d'adaptació de creació, per a extreure dels principis del federalisme les fórmules precises que permetin resoldre, «hic et nunc», els problemes que en l'aplicació concreta aniran sorgint. Un d'aquests problemes, i sens dubte un dels més bàsics, serà inevitablement el de fer compatible la planificació econòmica a l'escala peninsular amb el transferiment del poder econòmic a les entitats federades.

Economia i centralització

En els estats liberals d'abans de la gran crisi del 1929, el poder econòmic de l'Estat era relativament feble i s'estenia a un domini reduït. La repartició de poders en una estructura federal necessitava només un acord fiscal i financer i podia negligir els aspectes purament econòmics del problema. Avui, però, les circumstàncies han variat completament. Una fórmula d'autogovern que no garantis un mínim de competències econòmiques, seria totalment buida de contingut.

Es encara un prejudici relativament estès el creure que la planificació econòmica necessita forçosament un poder centralitzat i fort. En la pràctica es va veient cada vegada més clar que la veritat és precisament tot el contrari. Una planificació centralitzada (sobretot quan és imperativa), augmenta de tal forma l'imperi de l'Estat sobre els ciutadans que introdueix, forçosament, una font de tirania, per més que l'estat sigui formalment democràtic. La confusió i acumulació dels poders econòmic i polític esdevenen ràpidament intolerables i incompatibles amb la llibertat. Totes les fórmules de democràcia econòmica que vulguin assolir una realitat autèntica han de passar forçosament per una regionalització de la planificació. En aquest sentit, doncs, el federalisme, tal com el catalanisme l'entén i propugna, és, una vegada més, la fórmula més moderna i més adaptada a les realitats d'avui.

El més gran enemic

La sobirania econòmica que Catalunya ha de necessàriament reivindicar per als Estats federats, a fi que llibertat, democràcia i socialisme puguin ésser simultàniament possibles, no implica, evidentment, cap dessolidarització, en aquest aspecte, envers els altres pobles de la península. Catalunya no ha refusat ni refusarà mai de complir els seus deures en aquest sentit, i la primera tasca d'una Espanya federal hauria d'ésser la d'establir una veritable redistribució de la riquesa comuna en benefici de les

El problema

regions més pobres i desvalgudes. D'aquesta redistribució, que s'ha de realitzar per mitjà de les prestacions socials i d'una adequada política d'inversions, el més gran enemic ha estat sempre l'estat centralitzat, que ha canalitzat la punició fiscal exercida sobre les regions perifèriques cap a les despeses improductives de prestigi i cap a les butxaques de l'oligarquia dels grans terratinents i dels banquers. El nostre federalisme volem que sigui igualitari en tots els aspectes: igualtat de dignitat i de drets, respecte igual a totes les llengües i cultures, igualtat econòmica també entre tots els pobles de la península. Sense aquesta igualtat econòmica, qualsevol estrebada podria ensorrar tot l'edifici i els arguments de justícia que invoquem perdrien tot sentit.

Un altre gran problema

A més dels esmentats, el catalanisme té encara plantejat un altre gran problema, no per menys urgent menys important. Més que un problema del catalanisme és, però, un problema que la història planteja a Catalunya i que Catalunya com a nació no pot eludir. Des de fa molts segles la nacionalitat catalana es troba dividida en tres països: el Principat, les Illes i el País Valencià. Fóra una dimissió incompatible amb la dignitat renunciar a tot intent de reagrupament; fóra, no obstant, una follia estèril, voler precipitar les coses i voler negar les diferenciacions subtils que la història ha creat, potser irreversiblement. Aquí encara, és només dintre del quadre flexible que un federalisme pragmàtic ofereix, que una possible solució s'albira. Res no privaria que, en el sí de la Federació, lligams especials, d'ordre cultural, per exemple, s'establissin entre els tres països catalans, si, ben entès, aquesta fos llur voluntat comuna. El catalanisme pot i deu maldar per obtenir-ho, no pas amb propagandes inhàbils que passarien per manifestacions d'un imperialisme anacrònic, sinó apanyant-se a donar en tot l'exemple, donant proves de la puresa de les seves intencions i treballant per a esvaïr les suspicàcies. Aquesta gran tasca de reunir els fragments dispersos de la nació, no podria fer-se sense una entesa sincera i prèvia amb tots els pobles d'Espanya. Una vegada més arribem, doncs, a la conclusió que és en aquesta entesa, el caràcter prioritari de la qual apareix prou evident, que el catalanisme ha de dedicar totes les seves forces.

Pujar a la meseta

Tot el que hem tractat ràpidament d'exposar podria resumir-se

en poques ratlles: el catalanisme, per a resoldre els seus problemes propis, però també per a resoldre la crònica crisi política d'Espanya, no té altra sortida que la de proposar als pobles de la península una fórmula de convivència basada en l'autogovern de les comunitats naturals, és a dir, una fórmula de federalisme pragmàtica i flexible. Aquest federalisme, que al segle XIX representà a Espanya la utopia, és en aquest darrer terç del segle XX la més moderna fórmula de progrés, l'única, de fet, que podria fer plenament viable una democràcia social on llibertat, justícia i desenvolupament econòmic avansessin de front.

Si una anàlisi més a fons justificués, com creiem que justificaria, les conclusions a què hem arribat, la línia de conducta del catalanisme quedaria perfectament trçada. El catalanisme hauria de projectar-se amb totes les seves forces sobre Espanya per fer-hi acceptar, amb l'ajut dels aliats nombrosos que per a aquesta tasca trobaria, les seves concepcions de llibertat i de convivència en el respecte mutu de les peculiaritats de cadascú. Metafòricament, el catalanisme hauria de pujar a la «meseta» i predicar-hi el federalisme obert a tots, el federalisme com a actitud i mètode per a resoldre la dificultat hispànica de viure en els temps moderns.

No veiem cap altra solució

Aquesta projecció del catalanisme sobre Espanya, que no és incompatible sinó complementària d'una obertura cap a Europa, exigeix sens dubte, més que cap altra, fe, paciència, treball i rigor. Hi ha, però, una alternativa vàlida? Per la nostra banda no la veiem enlloc. I si creiem en la projecció hispànica del catalanisme és perquè tenim confiança en la capacitat d'organització i de creació del nostre poble i perquè estem convençuts que les seves energies podrien multiplicar-se si se li proposava una obra pacífica, generosa i que no veiés impossible. És lícit dubtar del resultat definitiu, però àdhuc, ens sembla que l'esforç exaltant que la temptativa representa, és el que millor podria redonar força i grandesa al catalanisme i, a fi de comptes, passés el que passés, assegurar el seu esdevenidor. De tota evidència, és només al preu d'aquest esforç que podrà edificar-se la nova Ibèria, de la qual hem de voler l'honor de ser els promotors. I si Ibèria arriba políticament a ser un fet, és sens dubte en ella on podrem trobar per a la nostra petita nació, amenaçada sota tots els punts de vista, el millor refugi per a relluir, o almenys per a sobreviure.

Heribert Barrera

DON JUAN
Una immensa frustració popular.

Durant bastants anys aquest problema s'ha mantingut en la vaga llunyania del simple futur i s'ha evitat qualsevol concreció que tendís a dibuixar a l'horitzó polític la figura del possible successor. D'aquesta manera, mantenint el dilema o Franco o el buit, ni els cauts ni els descontents no tenien a llur abast una alternativa viable per a situar-se. Calia triar entre servir el cabdill o condemnar-se a l'ostracisme més absolut.

Espanya ja és un regne

Uns quants anys més tard fou establert que Espanya és un Regne i, per tant, que la institucionalització definitiva del règim franquista serà la monarquia. Però amb això les coses no canviaren, perquè hom evità curosament qualsevol referència concreta a un pretendent legítim, amb la qual cosa, en mantenir la incògnita sobre el successor, Franco conservava indefinidament l'absoluta plenitud del seu poder personal, i, al mateix temps, tenia a les seves mans una arma de maniobra per a dissuadir D. Joan d'encapçalar una oposició monàrquica al règim franquista. I en efecte, en haver d'escollir entre ésser el cap de l'oposició o ésser el presumpte hereu de Franco, D. Joan optà pel paper de presumpte hereu. Tenia davant seu dos camins: posar-se al front de tots els espanyols desitjosos de superar la guerra civil i de restablir la normalitat dins la política interior i exterior d'Espanya, o renunciar a aquesta política de pacificació i acceptar

la política franquista de Victòria a canvi d'una implícita promesa d'heretar-la al seu dia. Com és ben sabut, D. Joan acceptà de servir la Victòria franquista — amb l'esperança d'heretar-la — i renuncià a servir d'aglutinador i símbol dels sentiments de superació de la guerra civil latents en el poble espanyol i necessitats d'un camí idoni per a llur expressió política. Aquesta submissió incondicional de D. Joan a la política franquista de Victòria, a la qual lliurà com a penyor el seu propi fil sense sospitar que seria utilitzat contra ell, deixà a Franco les mans completament lliures per a jugar segons les seves conveniències el problema de la successió. I la seva conveniència seguia essent la dilació a un futur llunyà.

Un accident i una malaltia

Passaren anys i anys d'altiva seguretat dilatòria. Però un dia, un accident de caça que obligà Franco a sotmetre's a una intervenció quirúrgica — li havia esclatar l'escopeta a les mans — actualitzà sobtadament el problema de la possibilitat d'una crisi del Poder. A fi de prevenir aquesta possibilitat, fou nomenat un vice-president del Govern. El designat fou el capità general Muñoz Grandes, el qual, per la seva edat, la seva salut precària i, sobretot, per la seva palesada fidelitat a Franco no seria altra cosa que un instrument més al servei del poder personal d'aquest. La mesura no era, doncs, una passa endavant pel camí de la successió sinó, al contrari, el subterfugi emprat per Franco per tal d'evitar aquesta passa. I així transcorregueren uns quants anys més.

Sobrevingué, en fi, la decadència física de Franco i, amb ella, es presentà de bell nou, ara ineludible, el problema de la successió. De mica en mica s'anà divulgant la realitat de la seva esclerosi cerebral i, simultàniament, dins del mateix Poder s'anà iniciant una lluita sorda entorn de la successió. Franco havia articulats al seu equip quatre grups polítics — el falangisme, el tradicionalisme, el sector catòlic-herreria i l'Opus Dei — i tres forces fonamentals — l'Exèrcit, l'Església i la Banca —, i havia sabut combinar les respectives influències dels uns i dels altres per tal d'assegurar una rivalitat sotmesa a l'arbitri del seu poder personal. En declinar la seva salut i, al mateix temps, la seva capacitat personal de comandament, l'articulació de tots aquests elements integrants de l'equip s'anà afloixant. Cadascun d'ells començà a veure el problema de la successió des d'un punt de vista propi i aviat es dibuixaren profundes divergències entre les distintes faccions polítiques, tres d'elles monàrquiques — cada una amb el seu pretendent —

de la successió

per Anton Fabre

i una no monàrquica. En canvi, l'Exèrcit, l'Església i la Banca es mantingueren de moment en una discreta actitud de cautela.

Una habilitat indiscutible

En aquesta lluita, encara sorda, per al control de la successió, el tradicionalisme i el falangisme són cada vegada més desplaçats pels dos altres grups, que compten amb més capacitat de pressió dins del Poder. Bé que aquests dos l'exerceixen en direcció monàrquica, l'orientació és diferent, puix que els catòlics d'Herrera patrocinen D. Joan i l'Opus el seu fill Joan Carles. Franco, si bé no pot evitar l'autonomia pressionant dels diferents grups, per ara segueix embolicant-los en la seva hàbil tàctica dilatòria i, en el moment culminant de la pressió, els talla el pas vers l'hegemonia del Poder. Així, quan a mitjans del 65 els herrerians es volgueren apoderar del poder recolzant-se en l'almirall Nieto Antúñez i adduint com a motiu el rotund fracàs del « Plan de Desarrollo », a l'últim moment, quan ja estaven designats els noms dels ministres tècnics que anaven a substituir l'equip de l'Opus, Franco canvià la brúixola àulica de Nieto Antúñez per la de Carrero Blanco i la crisi, lluny d'eliminar l'Opus, servi per a enfortir la seva presència i la seva influència en el Govern amb l'astorador desconcert dels herrerians mofats. El mateix D. Angel Herrera hagué de volar de Màlaga a Madrid per aconseguir que incloguessin un ministre seu en la reorganització ministerial i obtingué que fos acceptar Frederic Silva. Però sis mesos més tard, quan l'Opus, al seu torn volgué també obtenir l'hegemonia del Govern intentant de forçar la substitució reglamentària de Muñoz Grandes, que el gener del 66 passà a la reserva, Franco paralitzà la maniobra sostenint Muñoz Grandes com a vice-president del Govern i, cosa que resultà encara més significativa, com a cap de l'Alt Estat Major de l'Exèrcit. Per altra part, al mateix temps que tallà el pas als herrerians i a l'Opus quan pretengueren, successivament, aconseguir l'hegemonia del Poder, maniobrà amb la Falange permetent-li de manifestar certes reticències monàrquiques i permetent que alguns sindicats duguessin a terme algunes conversacions amb elements de l'oposició. Es a dir que, pel moment, continuà aplicant la seva vella tàctica de guanyar temps.

No pot durar massa

Aquest joc dilatori de Franco no podrà, no obstant, durar massa. La

seva decadència física, a mesura que s'accentua, aguditza el problema de la successió i l'obligarà a fer-lo sortir de la cruïlla. Sap prou bé que en escollir un camí es trenca l'equilibri de les pressions i s'obra pas a una nova dinàmica que el desbordarà. D'on aquest recel instintiu que el mena a l'ajornament persistent de totes les iniciatives successòries. I si bé és cert que podrà seguir fent-ho mentre l'Exèrcit

accepti sense ni la més mínima reserva les seves decisions, també és cert que no podrà impedir que les pressions siguin cada dia més fortes. I davant el perill que arribin a escapar al seu control, haurà de cedir i decidir-se per qualsevol d'elles. Suposant que cedeixi a temps, és indubtable que gravitarà fortament en el rumb de la successió. Per si això s'esdevé, vegem quines són les solucions que té davant seu.

JUAN CARLOS
D'incalculables conseqüències revolucionàries.

Vàries solucions

Dues d'elles — la falangista i la tradicionalista — mai no han estat en els plans de Franco res més que instruments de maniobra. Ni un presidencialisme falangista ni el príncep Hug no tenen als ulls de Franco categoria suficient per a succeir-lo en el Poder. L'ha d'heretar un rei que representi la dinastia que regnà a Espanya. Per això mateix, les seves relacions i les seves maniobres han evolucionat sempre entorn de D. Joan i del seu fill, Joan Carles. No hi ha cap dubte que Franco i, encara més tot el sector franquista del Pardo, prefereixen Joan Carles per considerar que representarà molt millor la continuïtat « institucionalitzada » de la Victòria. Precisament són aquestes preferències de Franco i els seus allò que, amb oportunisme cru, intenta d'explotar l'Opus per enfilar-se al Poder sota l'ampara d'aquesta coincidència d'objectius que han sabut convertir des del Govern en coincidència d'interessos. Tot sembla indicar que les maniobres antiherrerianes d'aquest últims temps, tan ben aprofitades per l'Opus en benefici propi, foren destinades a forçar D. Joan a cedir els seus drets en favor del seu fill, però topen, no obstant, amb una gran dificultat: la negativa tenaç de D. Joan Carles a convertir-se en instrument polític contra el seu pare.

Enfront d'aquests plans del Pardo, astuciosament encoratjats per l'Opus, el sector catòlic-herrerianista presta el seu suport a D. Joan i cerca la continuïtat del 18 de juliol a través del funcionament de dos partits — la famosa « pluralitat reintegrada » —, l'un d'ells el mateix catolicisme herrerianista, que es convertirà en el partit conservador, i l'altre format a base del falangisme, que es convertirà en una mena de « socialisme ». D'aquesta manera, les dues forces que col·laboren amb Franco al llarg de tants anys podrien mantenir i perpetuar l'esperit del 18 de juliol a través de la institució monàrquica, però tot donant-li una fisionomia viable per a la incorporació d'Espanya al Mercat Comú. Compten amb que les forces conservadores del país, un gran sector de la jerarquia eclesiàstica i els tinents generals al cap de les capitànies acceptaran aquesta fórmula i que, per aquest camí arribarà a prosperar.

Una greu il·lusió

En tot cas, qualsevol que sigui la decisió de Franco, una cosa és ben clara: les dues solucions successòries en pugna — D. Joan i el seu fill — són fórmules nascudes dins el mateix règim i basades en

El reagrupament de

dues interpretacions diferents de la seva *continuitat*. Es tracta, doncs, de resoldre mitjançant una lluita de palau, ni més ni menys, l'esdevenidor polític d'Espanya. Aquesta aberració, — tractar de decidir el futur polític d'Espanya sense comptar per a res amb el poble espanyol — s'explica pel caràcter essencialment franquista de l'operació. I aquesta serà precisament la seva fallida perquè és una greu il·lusió de creure que el poble espanyol no intervindrà decisivament en el seu propi destí polític. No és la guerra civil, ni la victòria, ni els poderosos interessos creats per aquesta política perllongada de Victòria — és a dir, tot allò que Franco representa i que la monarquia accepta com a herència — el que veritablement interessa i preocupa els espanyols del 1966. L'Espanya nova, que ha anat creixent biològicament i formant-se espiritualment al marge d'aqueixos interessos, té una viva i plena consciència de la seva responsabilitat davant el futur col·lectiu; hi pensa amb realisme serè. Lluny de sentir-se vencedors o vençuts, els espanyols d'avui repugnen aquesta mítica fratricida i repudien qualsevol poder polític que s'hi basi. Per aquesta mateixa raó, la temptativa de muntar una « successió » basada en la Victòria i encaminada a garantir la continuïtat dels seus interessos fonamentals equival a fer un cop d'Estat al marge del poble i contra el sentir del poble. O el que és el mateix, equival a perpetuar una terrible frustració popular d'incalculables conseqüències revolucionàries. La normalització política d'Espanya, passa, necessàriament, per la democràcia.

No ens enganyem

Ara bé: si la *normalització* exigeix la democràcia, la *continuitat*, en canvi, l'exclou. Normalització i continuïtat són incompatibles. Normalització vol dir tornar al poble espanyol la seva sobirania política. Continuïtat vol dir usurpació d'aquesta sobirania pel poderós grup d'interessos que la política de Victòria ha creat. La normalització, això és, la democràcia, donarà a la societat espanyola la plena responsabilitat del seu destí. La continuïtat, en sotmetre la societat als interessos dels usufructuaris de la Victòria, menarà el país a la Revolució. Espanya té necessitat de la normalització política. La necessita i la vol. I en la mesura en què la vol rebutja, per la seva incompatibilitat, tota forma de continuïtat de la Victòria. Per als espanyols d'avui, tornar a la normalitat política vol dir superar la guerra civil, eixir-ne definitivament, de cap manera perpetuar-la, institucionalitzar-la.

Anton Fabre

El problema del reagrupament orgànic de les esquerres democràtiques i socialistes és una qüestió a l'ordre del dia en diversos països europeus. A França, està plantejada obertament, i és alligador estudiar allí les dificultats que s'hi oposen, per bé que les condicions del país veí són molt distintes de les nostres. En un altre pla, altres plantejaments, altres tradicions, el mateix problema és damunt la taula actualment a Itàlia, en les recents eleccions municipals italianes, que han vist una nova victòria del centre-esquerre, indiquen que està ben enfocat i que el poble l'aprova.

Està plantejat a tot europa

A Alemanya, a Bèlgica, a Anglaterra, a Àustria — igualment que als països escandinaus — la qüestió sembla resolta actualment i els partits social-demòcrates són els veritables partits de l'esquerra democràtica. En aquests països les noves perspectives de la post-guerra (i ja fa 22 anys) han fet néixer un nou tipus de partit socialista, preocupat de recollir i aprofundir les tradicions liberals i democràtiques; de servir la gran força sindical cada dia més autònoma, àdhuc quan és de formació socialista, i d'inserir l'acció política en una obra de govern que transformi la societat en funció d'unes finalitats que són les tradicionals del pensament socialista: « lluitar contra qualsevol violació de la persona, de la llibertat o de la justícia en les relacions humanes; lluitar per un ordre social on cada home tingui les mateixes oportunitats per a realitzar la seva vida digna i lliure; contribuir a crear una existència cultural a la qual tots els homes tinguin accés. » Aquesta meta del socialisme, tal com la defineix per exemple Willi Eichler, és perfectament independent d'unes determinades formulacions doctrinals — en alguns casos sovint vàlides encara — com són les expressades fa més d'un segle. I és aquesta finalitat socialista « alliberar la persona humana de totes les servituds », — deia Blum després de Jaurès — la que ha possibilitat la transformació dels vells partits socialistes de primers de segle.

També és un problema a Catalunya

A Catalunya, aquest problema de la creació d'un gran partit socialista i democràtic, que ha de ser el gran partit de les esquerres del nostre poble, és també un dels problemes fonamentals del present i del pròxim esdevenidor. Alguns dels qui ho combaten ho fan amb

pretextos pseudo-marxistes que potser seria bo d'elucidar en primer lloc. Les noves perspectives socialistes reposen en efecte, al nostre entendre, en algunes constatacions fonamentals de la societat d'avui, que s'apliquen igualment a Catalunya com a la resta dels països europeus. Són aquestes constatacions les que intentem precisar.

No s'ha produït la pauperització

Les primeres neixen d'una anàlisi de la societat actual, en els països industrials moderns, tal com podem estudiar-los a Europa, a la pròpia URSS i també als Estats Units. Dos fets semblen precisar-se en aquests països: el primer és que el procés de pauperització que Marx havia previst com un dels elements clau de la seva dialèctica classista no es produeix. Això no vol dir, ni molt menys, que en les societats industrials neocapitalistes no hi hagi gravíssimes injustícies socials, grans diferències de nivells de vida (sovint entre gent « assalariada ») i àdhuc zones de misèria extrema que l'arribada de mà d'obra d'alguns països menys desenvolupats localitza en determinades regions industrials. El fet, però subsisteix. Marx preveïa la desaparició del capitalisme en funció essencialment d'aquest desenvolupament d'un proletariat, cada dia més miserable, d'uns homes cada dia més despallats, que eren la negació precisament del sistema econòmic que els donava naixença, i que havien de « negar-lo », destruir-lo, amb llur acció.

La desesperació de certs intel·lectuals

La constatació d'una realitat molt distinta de la que analitzaren els pensadors socialistes del segle XIXe s'imposa avui. No hi ha realment proletarització, sinó un procés molt diferent (i que també planteja molts problemes d'un altre ordre), característic de les societats de consum de massa, amb la corresponent aspiració dels tre alladors a accedir a unes formes de benestar que en general satisfan avui. Es curiós de constatar que aquest fet, tan natural, sembla provocar una veritable desesperació en alguns intel·lectuals « pseudo-socialistes ». Com que « la classe revolucionària » no podia ésser ja la classe treballadora « emburgesa » (perquè aspirava a tenir cotxe, televisió i nevera, o a marxar un mes de vacances, o a preocupar-se gratuïtament de la salut, o a donar escoles gratuïtes als fills!), aquest intel·lectuals cercaren desesperadament altres classes explotades, per

« negar » el món capitalista que decididament no volia adaptar-se a uns esquemes doctrinals, i evolucionava altrament que com s'havia previst. Durant els anys de la guerra algeriana, Sartre i els seus amics, per exemple, pensaren en el proletariat algerià per fer la revolució a França! Altres evoquen avui les grans « explosions » africanes, o sud-americanes, amb formulacions neo-castristes... Tant li fa. Les realitats — tossudes — ens diuen que si bé els problemes dels països sotsdesenvolupats són gravíssims i plantejegen « reptes » molt directes als països industrials és inútil recrear amb aquest problema unes perspectives revolucionàries que no tenen res a veure amb les previstes anteriorment. Els problemes dels països pobres són uns — i molt greus — tant a Amèrica, com a Àfrica, o a Àsia. Els dels països rics — són uns altres i molt diferents, a Europa, a Rússia, a Amèrica del Nord. I entre aquests problemes europeus, que ens interesssen molt directament, hi ha el de la transformació de les formes de vida i de les necessitats dels homes que viuen de llur treball els quals han de ser estudiats i resolts amb mètodes propis. És el que faria segurament Marx si avui visqués. En tot cas és el que ha de fer un esperit lliure, emancipat de tots els dogmes i basat en l'anàlisi racional de l'experiència.

Podrà agradar o no

Aquestes constatacions, acompanyades de les conseqüències innegables de les transformacions tècniques (automatització) i, de la diversificació de funcions a l'interior de la mateixa categoria general d'assalariats, creant formes ben distintes d'existència i determinats tipus d'antagonisme entre tècnics i obrers, per exemple, són les que han de nodrir la reflexió política d'un socialista avui. És per aquest biaix, procurant adaptar-se al temps modern, que els partits socialistes europeus s'han transformat en partits del « poble treballador » (per dir-ho amb els mots utilitzats per un il·lustre revisionista: Nikita Kroutchev). Altres motius contribueixen a donar-los el nou caràcter: reafirmació de la tradició laica, lliure pensadora, tolerant, en uns moments de crisi catòlica que no hauria de donar naixença a altres formes de clericalisme al servei d'una Església de « Missió »; sobretot, l'intransigent defensa dels principis democràtics i de les llibertats essencials que s'han d'ampliar, completar, aprofundir, però no pas suprimir com volien fer els comunistes després de la revolució del 1917. La transformació dels partits socialistes acabarà així de precisar-se. Agradarà o no; els fets socials ens semblen explicar-la i justificar-la. Els partits comunis-

les esquerres

par Josep Recassens

tes ortodoxos, per altra banda, amb grans dificultats internes, intenten avui atrapar aquesta evolució, sumar-s'hi — mentre algunes minories intel·lectuals continuen repetint els vells esquemes dogmàtics i cercant noves « antitesis ». Al mateix temps, la gran revolució xinesa modifica realment aquests esquemes, transportant-los a la política internacional, oposant-se a la URSS, recolzant la lluita de les « nacions proletàries », i, en realitat, cercant de fer accedir la Xina al rang de gran potència internacional que els Estats Units continuen de negar-li.

modificava. Avui cal constatar que l'Estat és en tot cas un lloc de lluites i de tensions entre interessos distints i sovint oposats, que proven de conviure. És també un instrument fonamental — molt més important que fa cent anys — i que pot posar-se, almenys en part, al servei dels ideals socialistes que hem definit en començar — expressats ja en la famosa trilogia de la Revolució Francesa: Llibertat, Igualtat, Fraternitat — i que semblen creguts per la majoria dels pobles. L'existència de fortes organitzacions sindicals obreres; les transformacions socials que han

La televisió? Els grans mitjans de propaganda? — Doncs bé, la resposta és la mateixa: cal conquerir-los al servei dels sindicats (que poden finançar-los) etc. etc. Finalment, per a socialistes federalistes la resposta és encara més fàcil car el federalisme és avui a tot arreu el mitjà d'afirmar realment la lluita contra aquest nou monstre del temps modern.

Més. En un pla molt concret, l'Estat són els funcionaris, els alts funcionaris que manen. La tecnologia és realment un perill del nostre temps i per batre'l cal una democràcia que funcioni, amb poques crisis de govern, amb llargs períodes de continuïtat governamental perquè el poder està de debò en mans dels representants del poble, i no en mans dels alts funcionaris — o de les grans potències econòmiques.

A Catalunya també es viu el present

Només uns grans partits moderns, disciplinats, capaços de governar durant quatre o cinc anys seguits sense crisis internes constants enmig dels períodes electorals, poden avui pesar damunt de l'Estat, sotmetre'l a les exigències dels ciutadans. Heus ací, al nostre entendre, encara, unes altres causes, l'opinió pública, d'aquests plantejaments orgànics dels partits socialistes que n'han fet els grans partits d'esquerra democràtics en molts llocs d'Europa — i que són els que s'intenten efectuar, amb formes distints, a França, a Itàlia i també nosaltres a Catalunya.

Era impossible, en efecte, que aquestes grandioses experiències del present no arribessin a casa nostra; entre altres raons perquè a casa nostra també, es viu el present, encara que la dictadura intenti ofegar-lo i fer-nos viure políticament trenta-cinc anys enrera. I així s'explica l'intens moviment d'unificació democràtica que avui remou les minories polítiques encara clandestines (catalanistes d'esquerra, republicans, sindicalistes, socialistes). És la mateixa inquietud que s'expressa o s'ha resolt a Europa. ¿Com crear un gran partit de tipus modern socialista, democràtic, capaç no únicament de plantejar-se les conjuntures electorals i de guanyar-les, sinó d'ésser el gran garbellador de les energies progressives del poble català?

A casa nostra pesen tradicions importants que són les que al nostre entendre cal recollir, situar-les en el present i projectar-les vers l'esdevenidor. La vella tradició federal per començar. A Catalunya, a partir de mitjans del segle passat i potser abans si sabíem escartir-ho bé — s'afirmà un pensament republicà, d'avançada social, federalista, que fou capaç de triomfar

després de la temptativa de Prim per a reformar l'Estat espanyol. L'altra gran tradició que condiciona aquesta acció és la representada per l'afirmació social obrera — lligada en els orígens a la perspectiva federalista — i mai deslligada del tot, per bé que hi hagués entre elles conflictes i oposicions. (Els contactes entre Monturiol, Abdó Terrades, el propi Pi i Maragall i els primers fundadors dels moderns sindicats foren sovint profunds; la ruptura — quan es creà la I Internacional fou molt menys forta a Barcelona que a Madrid.)

Hi ha també definida l'afirmació nacional catalana plantejada en les perspectives esquerranes que, modernament després de l'assaig progressista i federalista espanyol havia de concretar-se en la reivindicació nacional, però sense perdre mai l'aspiració federativa i que Màcia concretà en la famosa proclamació del 14 d'Abril. Una afirmació socialista — que ben sovint no acceptà totes les formulacions marxistes — és una altra integrant moderna d'aquest possible conjunt. Avui, aquests nuclis, que s'han mantingut amb anys i anys de sacrifici i sovint d'heroisme es diuen encara Esquerra Republicana de Catalunya, Front Nacional, Acció Catalana, Estat Català, Moviment Socialista de Catalunya. Són grups reduïts — qui pot dubtar-ne? — però que constitueixen per al nostre poble una gran risca política si saben posar en comú llurs experiències i sobretot — en comptes d'encrostar-se i d'ésser presoners del passat — saben enfocar el futur i propugnar la creació d'un nou partit modern, d'avançada social i capaç d'ésser l'instrument polític que necessita el nostre poble en la Catalunya dels propers trenta anys, que ens han de dur al llinar de l'any 2000.

Una gran perspectiva popular

Sabran fer-ho? No pot tractar-se ni d'un pacte de partits, ni d'una « fusió » sinó de quelcom infinitament més important: d'una acció d'envergadura col·lectiva, capaç de promoure una gran perspectiva popular, que ha d'ultrapassar de molt els simples quadres de tots aquests nuclis i àdhuc dels que s'hi puguin sumar, interessant-hi les noves promocions, les joventuts del nostre poble, els homes que han de construir aquesta Catalunya. No és el moment de dir gaires coses més. És el moment de fer-les. Hi ha dificultats, moltes dificultats: les que coneixem, per exemple, de l'experiència francesa ens diuen de quin ordre són: egoismes de partit, problemes ideològics, doctrinarismes, conflictes de persones. S'han de vèncer. S'han de superar. És la gran empresa del moment present.

Josep Recassens

També ho deia el revisionista aburguesat Nikita Kroutchev.

Marx i l'estat d'avui

Un altre ordre de problemes ha sol·licitat l'atenció dels partits democràtics i socialistes; i és el problema mateix de l'Estat, dels instruments d'intervenció i de transformació de l'Estat. També ací el simple esquema marxista de l'Estat « instrument de l'opressió d'una classe sobre una altra », autèntica definició de l'Estat del segle XIXe, amb règims electorals censitaris, sense sufragi universal enlloc, és avui — després de molts anys de sufragi universal lliure i secret — una definició que no correspon a tota la realitat. Aquella constatació teòrica, com se sap, anava acompanyada de conclusions pràctiques. Calia conquerir l'estat burgès per a destruir-lo i crear-ne un de nou, que seria temporalment, una dictadura, la dictadura del proletariat.

Distint d'ara fa cent anys

Els partits socialistes si potser no acceptaren mai obertament aquesta darrera afirmació — sobretot després de les primeres experiències bolxevics — discutiren però sovint, aquest esquema sense trobar fàcilment solució. Però a mesura que el sufragi universal anava introduint-se als distints països europeus, el plantejament es

posat en mans de l'Estat grans sectors de l'economia (i en tot cas els instruments del crèdit); la planificació i el dirigisme que constitueixen avui les bases del desenvolupament industrial de la gran majoria dels països moderns, heus ací alguns fets molt distints dels que definien l'Estat d'ara fa cent anys.

S'ha produït la concentració

Al costat d'aquests fets n'hi ha d'altres que, al contrari, confirmen moltes previsions socialistes: l'innegable procés de concentració industrial i bancària, la tendència a la creació de monopolis creant així gigantesques potències econòmiques que depassen els límits dels estats i àdhuc els dels Continents — i que han de tendir per força a la dominació de les estructures estatals — o superestatals... L'Estat — o el superestat que pot sorgir de la unitat europea — és i serà un camp de batalla entre aquestes forces gegantines que semblen voler unificar el món i les altres forces sindicals obreres que també són enormes però que semblen paralitzades per la massa. Heus ací com se'ns apareix avui la realitat. Per a nosaltres, demòcrates, la decisió no ha de fer cap dubte. La majoria guanyarà, és a dir el poble, els treballadors, el sufragi universal, que ha de decidir. Però — ¿i els instruments de formació de l'opinió, se'ns dirà? La premsa? La ràdio?

Carta de Madrid

EL PEQUEÑO LABERINTO

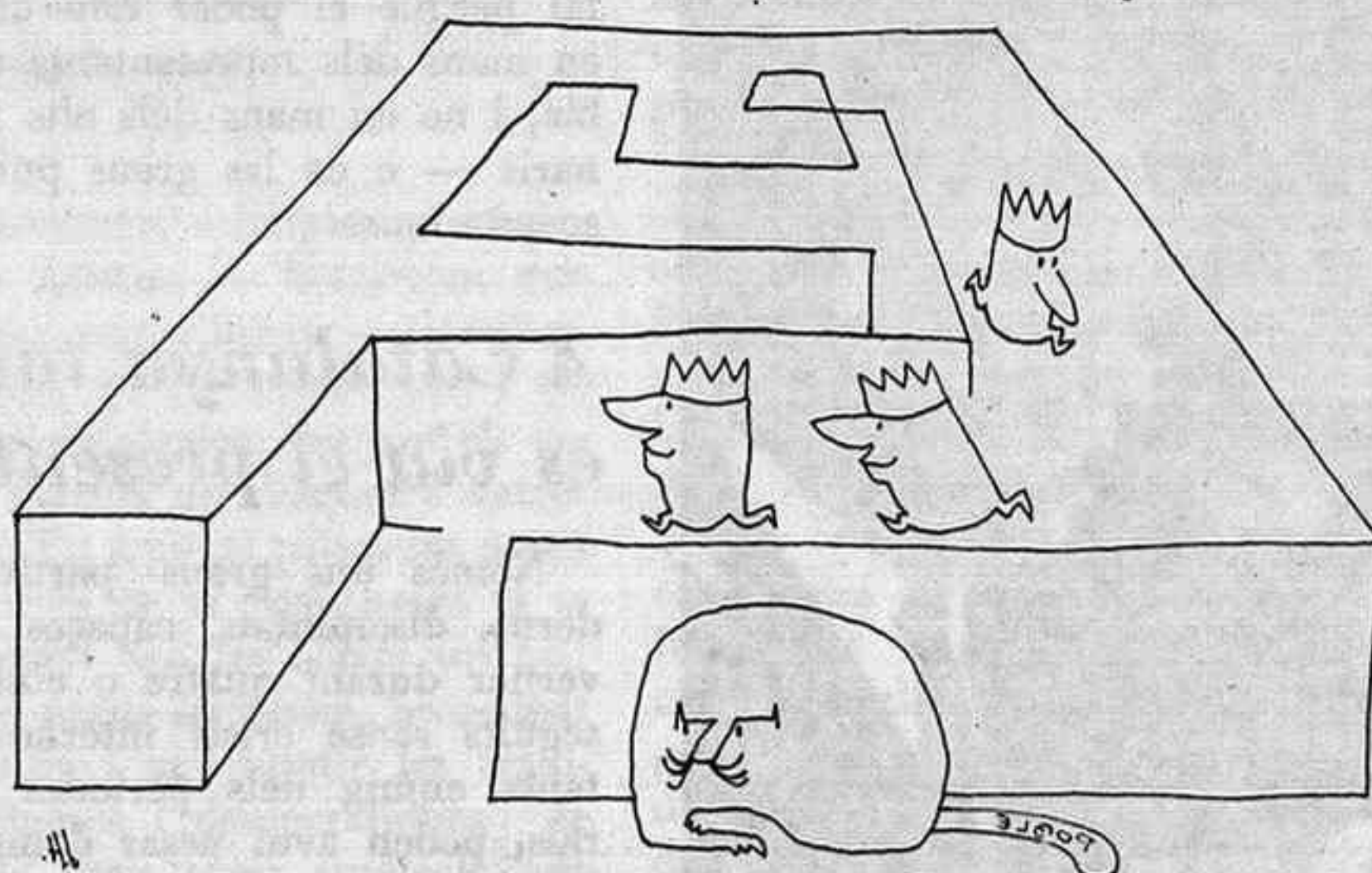
En estos momentos se está llevando a cabo, con ímpetus que podríamos llamar conservadores, una operación política que no deja de ser sorprendente. Se quiere traer lo que ya existe, cierto que con algunas particularidades y matices: la Monarquía. La realidad es que desde hace muchos años los españoles vivimos en una « Monarquía tradicional, católica, social y representativa. » Se ha demostrado, pues, que dicha institución puede desenvolverse sin necesidad de persona que la encarne directamente. Ventaja no ciertamente desdeñable, si se tienen en cuenta algunos ejemplos históricos. Lo que diferencia a estos señores de la operación con los ortodoxos del Movimiento, es que aquéllos quieren régimen con rey dentro, mientras que los movimientistas, más cautos, desean una hipótesis de rey sin que lo sea en acto. Como nuestro verdadero rey sin corona se acerca al término de su humana carrera, se presenta urgente y angustiosa lo que lo mismo puede llamarse herencia que relevo. De ahí que los dormidos despierten y que los estáticos se tornen endemoniadamente dinámicos y hasta acelerantes. El tiempo corre que se las pela y en este caso hay que correr más que el tiempo. La carrera por el rey ha dado comienzo. Pero las cosas son complejas, desgraciadamente, y el modelo de la realidad política se vuelve un pequeño laberinto en el que caminos y salidas cambian ininterrumpidamente.

Así, ocurre que las cosas se complican por algo insospechado en nuestro tiempo: el exceso de la oferta reyes. En efecto, cuando se tiene una Monarquía posible lo que se necesita es un sólo pretendiente. La Monarquía encaja en el monarca o éste en aquélla y el mecanismo está completo. Lo difícil es que una monarquía pueda soportar tres reyes al tiempo. De poderse conseguir, no hay duda que se daría un paso en la cuestión dinástica. Pero la verdad es que hasta los más entusiastas de la forma monárquica no han llegado a proponer que tengamos tres reyes simultáneos. Claro que también se podía considerar que al que podemos designar como menos central, se le hiciera sólo rey de Navarra. Para un exquisito parisino, como es el caso, nada más natural que ser el intérprete de la Tradición; sanfermines; Opus Dei; Montejurra, etc. etc. En ese caso sólo nos quedaba la pareja resultado de la propia procreación biológica. Como se sabe, el niño crece, llega a adulto y tiene propensión a la busca de pareja para la continuación de la especie. Por lo visto, esto ocurre con toda clase de humanos, incluso los que forman parte del restringido grupo

de pretendientes. El hecho es que el padre engendró al hijo y disponemos de padre e hijo para una sola corona. Tal dualidad ha dado ocasión a que la operación Monarquía tenga una naturaleza extraña, y, desde luego, contradictoria. Son distintas las personas y el lugar —siempre dentro del actual sistema de intereses— desde donde se lanzan ambas operaciones. Lo delicado empieza cuando hay que investigar en el sistema padre-hijo, lo que hay de identidad y homogeneidad y lo que hay de diferencia. Considerada cronológicamente la pareja-hijo forma una relación temporal casi perfecta. El padre es al hijo como antecedente, lo que éste es a aquél como consecuente. Ello hace que formen un solo seg-

hueso, lo que presentaba a ciertos grupos frente o en contra —esto no quedó claro— de lo que es el Movimiento. La unión de autoritarios y democráticos, da su primer aspecto extraño a este Bloque Monárquico. El hecho que se diga que se será rey de todos los españoles, no elimina el que autoritarismo y democratismo sigan siendo posiciones contradictorias. Pero hay más; aumentando lo paradójico de una empresa que quiere conseguir lo imposible: dar existencia a lo que ya existe, nos encontramos que esta operación de traer la Monarquía une también a personas que definden aquélla sobre la base de que sea republicana e, incluso, a los que urgen su restauración basándose en su no pertenencia al campo

Resumiendo: la Operación Padre es el lío madre como el reci-proco de una comedia de Jardiel Poncela. Pero la cosa es más compleja. Al mismo tiempo que el diario monárquico presenta en sociedad firmas variadas de la oposición que garantizan el coeficiente de elasticidad de la monarquía, no pierde ocasión para reproducir, como de un hermano y de los más amados, los tenaces editoriales con que «Informaciones» machaca diariamente a sus lectores para recordarles que España ya es un régimen monárquico gracias a Franco, los Principios del Movimiento y el 18 de Julio.

En vez del queso succulento...

mento en el tiempo. Sólo si se le considera en un momento dado, el segmento se rompe en dos, conflictivamente. Precisamente, esta particular posibilidad es lo que dio lugar a que desde el gobierno se interesaran por la educación y presentación progresiva del hijo. Nunca viene mal a quien gobierna tener un conflicto de reserva. Pero tampoco tienen por qué coincidir los designios de los que promueven a los pretendientes con lo que los mismos crean que deben ser sus intereses. La hipótesis de que entre padre e hijo cabe la competencia, puede funcionar en el sentido contrario de que entre ambos cabe el acuerdo. Este detalle será el que dé sabor picante y misterio hasta su fin a ésta, por otra parte, nada nueva historia. Para efectos prácticos, sin embargo, sirve para poder integrar lo que se pueden considerar operaciones monárquicas diferenciales en una sola global que podemos llamar, Operación Padre.

monárquico. Todo lo cual, parece sugerir que la operación de que se habla se presenta como instrumento que piensan utilizar de muy distinta manera los también muy diversos grupos que trabajan por ella. Y por fin, entramos en lo que se puede presentar como complementariedad de contradictorios o las n dimensiones de la política monárquica.

Quiere decir, que la tercera y aún la cuarta dimensión están superadas dentro del campo monárquico y la realidad se da la vuelta a sí misma como en cualquier comedia de Eugenio Ionesco; el dentro es fuera y el fuera es dentro, mientras norte y sur, izquierda y derecha —sobre todo estas dos últimas— se permutan juguetonamente. No se crea que exageramos. La invocación monárquica produce verdaderos milagros. Un monarquísimo conde pide relaciones con la URSS al tiempo que Santiago Carrillo quiere entrevistarse con los representantes de Don Juan en nombre del Partido Comunista. La fraternidad fuma la pipa de la paz y ABC, abre su corazón y sus páginas a veteranos, aunque jóvenes, especialistas del drama revolucionario que ilustrarán a sus lectores sobre marxismo-leninismo.

Como se ve todo se mezcla; inauguración de la temporada « Libertad de Prensa »; con la presentación de figuras picantemente oposicionistas, —pero, por si las moscas, no se suelta lo seguro, que son los Principios y el 18 de Julio. Habrá alguien que piense que el ABC es víctima de las acreditadas infiltraciones comunistas. Nos parece que esta vez las cosas ocurren de otra manera. Es, más o menos, lo contrario. El comunismo está sufriendo una peligrosa invasión de burgueses y millonarios. A los primeros ejemplares de tiernos representantes de la aristocracia del Régimen, ha seguido la avalancha de gentes pudientes y refinadas que van al « partido » para dar comienzo a la orgía de la mala conciencia y el desenfreno melancólico. Pero como el burgués es hombre racional y práctico, termina por considerar la afilación como esas inversiones de las grandes sociedades en los países ex-coloniales. Se tiene con ello la seguridad de que si la Revolución triunfa la gestión económica caerá en buenas manos, las mismas que ya la llevan desde organismos más o menos oficiales, sociedades y bancos. No es de extrañar que los comunistas se apresuren, como represalia, a frecuentar las madrigueras del capitalismo y a domiciliarse en las páginas de la derecha dinástica. Pero hay más, la operación que comentamos es la que parece poder traer una situación tan difícil como deseada.

Hasta ahora, el problema de la democracia, el movimientismo lo había resuelto por el expediente de obligarla a ser orgánica. El intento se parecía a la cuadratura del círculo y el resultado ha salido más o menos picudo. Los restauracionistas, por su parte, pretenden otra especie de democracia. Aquí el caso es que no se dé el producto bruto que podría salir si votasen los tipos

Un document que té la seva importància

de las oficinas, los talleres y las fábricas. Sin olvidar que la democracia « democrática », tiene el inconveniente de celebrar elecciones que, como es natural, alguien pierde. A la democracia orgánica seguiría la democracia organizada. Si existe exceso de pretendientes no es menor el número de futuros Cánovas que esperan su momento. Se montaría el turno y se adiestraría a los españoles en un neocaciquismo. Todo antes que tener que ganar votos en reuniones donde gentes mal educadas nos pregunten por cosas del pasado. Como las figuras conocidas lo son por la misma presentación franquista, nada tiene de particular que se unan para ayudarse en la distribución de influencias y papeles. Los restauracionistas quieren una política con paraguas puesto, que suponen que la lluvia para ellos será persistente. Este planteamiento, para el comunismo oficial no presenta inconveniente. Es antigua su alergia a las elecciones y, sobre todo, cuando la profesión de uno es combatir, como le ocurre a Carrillo, lo que importa más es el tipo de contendientes. El ideal es poder elegir el rival y no que la realidad lo imponga rudamente. Los comunistas tienen una amarga experiencia de esa izquierda no domesticada que son laboristas, social demócratas alemanes etc. etc. A ellos les gustan los derechistas para la lucha política. Si tienen, además, el pasado vulnerable de los nuestros la cosa ya es perfecta. Cuando mejor se puede combatir la democracia es cuando no existe. Como se ve, todo esto empieza a explicar lo inexplicable. Los monárquicos movimientistas, así como el resto de especies y subespecies, saben muy bien lo que es eso de soledades juntas, sobre todo en lo que a la juventud se refiere. Para ellos, es una especie de imposible metafísico la « calle ». Igual les ocurre a todo el grupo de personalidades de esta situación y futuras personalidades de la próxima. La biografía, a veces es pesada carga. Nada digamos de los aprendices de brujo que pretenden encontrar la solución, para no equivocarse, estando simultáneamente en múltiples opciones; sirvan de ejemplo los M.M., último hallazgo, por ahora, en la lista de iniciales célebres, detras de B.B. y H.H. y donde se oculta el monarcomarxismo, que ha dialectizado lo dialectizable hasta poder conciliar sus dos emes celebres. Como puede apreciarse, igual que en los experimentos, el laberinto existe y los ratones buscan el queso codiciado. Sólo falta que a la salida, en vez del queso succulento, esté el gato.

Sartor Resartus.

El Secretariat d'Orientació de la Democràcia Social Catalana, té per objecte promoure un reagrupament polític. El constitueixen elements, procedents de diversos camps i tendències, que considerant superat el clima de la guerra civil, se senten units per llur ideologia esquerrana i per llur preocupació comuna per l'esdevenidor del país. A fi d'esvair qualsevol malentès sobre el que és i representa, el SODSC creu necessari exposar, d'una banda, les raons que han motivat la seva constitució; d'altra banda, els seus objectius i finalitats i els mitjans que utilitza per assolir-los.

El SODSC ha nascut d'una doble constatació. En primer lloc, la que existeix una ampla plataforma comuna entre les forces catalanes autènticament progressives i no totalitàries. En segon lloc, la que aquestes forces, mentre es mantinguin disperses, no poden aspirar a tenir cap paper important i que, en canvi, totes unides, constituïrien, de segur, un factor absolutament determinant en el futur del país.

La plataforma comuna de les esquerres catalanes és prou dilatada per a permetre un llarg període de treball i de lluita, on qualsevol possible factor de divisió ideològica romandrà negligible. Les bases essencials de coincidència, acceptades avui per tots els corrents d'esquerra, són les següents:

Necessitat de propugnar una organització constitucional de l'estat espanyol, republicana, democràtica i federal, que sigui compatible amb la seva realitat plurinacional i que permeti, així, de fer convergir les forces vitals de totes les nacionalitats i regions ibèriques cap al progrés comú. Reconeixement de la personalitat catalana i dels drets que des de tots els punts de vista se'n deriven. Possibilitat d'establiment de lligams especials entre els països de cultures afines. Política internacional basada en la convivència pacífica entre els pobles, en la integració democràtica d'Europa i en l'ajut col·lectiu als països subdesenvolupats.

Reconeixement del paper primordial que el respecte del drets humans i de les llibertats polítiques i sindicals ha de tenir en una societat moderna. Reconeixement de la voluntat popular com la legítima font de poder. Refús de tota llei d'excepció, de tota actitud discriminatòria, de qualsevol institució de privilegi. Afirmació dels drets específics de la dona i de l'infant. Respecte efectiu de la llibertat de consciència. Afirmació de la necessitat del pluralisme polític com a garantia de la democràcia.

Reconeixement de la necessitat d'una transformació profunda de les estructures socials que, accelerant el ritme del progrés econòmic, condueixi, pels camins més curts, però sense injustícies ni dictadura, cap a una societat sense privilegis de classe. Assoliment de la socialització en la llibertat. Alliberament del ciutadà, tant de l'explotació capitalista com de l'estatisme burocràtic.

Definició de les vies que han de permetre d'assolir aquests objectius últims: Descentralització i separació dels poders a tots els graus. Independència judicial. Planificació democràtica amb intervenció directa dels sindicats obrers. Política d'inversions socials. Foment de les empreses cooperatives i de les empreses públiques. Instauració d'una veritable democràcia econòmica amb participació popular a tots els nivells. Supressió del domini de les oligarquies financeres sobre els instruments de comunicació social. Reconeixement de la funció essencial de l'ensenyament, en tots els seus graus, com a mitja de consecució d'una democràcia social autèntica. Extensió del període d'escolaritat obligatòria i creació d'una veritable igualtat d'oportunitats.

El SODSC creu que, sobre aquestes bases, pot i deu realitzar-se la unificació de la nova esquerra. La conquesta del poder i la gestió d'un Estat modern requereixen eficàcia, continuïtat i competència. No n'hi ha prou amb coalicions efímeres, calen grans partits per a fer viable i progressiva la democràcia. El SODSC es proposa, doncs, promoure la formació d'un partit adaptat als nostres temps, amb vocació majoritària i de govern, que assimili l'impacte social del progrés tècnic, que estigui obert a tots els ciutadans de Catalunya, sigui quin sigui llur lloc de naixença, i que representi la convergència i a la vegada la versió actualitzada dels diversos corrents nacionals, sindicalistes, republicans, federalistes, llibertaris i socialistes de les esquerres catalanes.

El SODSC no vol ser altra cosa que un organisme de promoció i no té altra finalitat que la de preparar i fer possible la constitució d'aquest futur partit, tot seguit que les circumstàncies ho permetin. El SODSC no renuncia a cap acció que amb aquesta finalitat pugui estar relacionada; però, això de banda, no desitja ni intenta substituir-se a cap de les formacions polítiques actuals.

Per tal de portar a terme la seva tasca de promotor, el SODSC desenvolupa les seves activitats segons tres línies paral·leles: diagnòstic, per mitjà d'enquestes i estudis sociològics, de l'actitud i de les potencialitats polítiques del poble català; estudi, per mitjà de grups de treball especialitzats, de les modalitats d'aplicació, als problemes concrets d'avui, de la doctrina que les bases ideològiques de coincidència estableixen; creació i manteniment, mitjançant l'esforç de tots, dels contactes personals i de grup que faran possible la futura integració.

L'objectiu concret del treball del SODSC, en vista al qual la seva labor preparatòria s'ordena, és arribar a la convocatòria d'una Conferència d'Esquerres, on tots els interessats, hagin o no col·laborat a les tasques del SODSC, puguin discutir amplament i lliurement de la ideologia i del programa del futur partit. Serà aquesta Conferència qui determinarà el moment oportú par a crear-lo i qui convidarà a fondre-s'hi les generacions noves i les agrupacions existents. El SODSC haurà aconseguit aleshores la seva missió.

A CATALUNYA, setembre del 1966

El nostre futur polític : què en

Es un fet avui que tots tenim els ulls fixats en el futur. Sobre un futur sinó immediat almenys molt proper, que ja ens obliga a fer previsions i ens invita a concretar projectes.

¿Què ens reserva aquest futur? Tots ens ho preguntem. Hem cregut, doncs, oportú de demanar a dues eminents personalitats polítiques de la nostra terra que ens diguin com el veuen. Per això hem interrogat, separatament, Joseph Pallach i Miquel Coll i Alentorn: un socialista i un demòcrata-cristà, dos polítics, sens dubte els més representatius, a Catalunya, de les dues grans famílies polítiques que es divideixen l'opinió pública a quasi tots els països europeus i que, després de la segona guerra mundial, han estat a tota Europa el ciment de la democràcia.

Josep PALLACH

MIRADOR. — ¿Com veieu les perspectives polítiques immediates?

M. Coll i Alentorn. — Com una accentuació del procés de descomposició de les estructures actuals que hauran de donar pas a un règim autènticament democràtic. Cal, doncs, preparar-se per a aquesta conjuntura i evitar així que, en fallar el present sistema, resti al seu lloc un buit que fatalment vindria a omplir un altre règim d'excepció. Cal no oblidar mai que només es pot destruir allò que es pot substituir.

J. Pallach. — Crec que la dictadura entra en la seva fase final, que nos és precisament la més fàcil per als qui fins ara l'han sostinguda. Així les forces conservadores del país es plantegen ja obertament el problema de la successió i diuen que s'ha d'instaurar la monarquia per assegurar « l'estabilitat », la « continuïtat », etc. etc.

Ara bé, si la monarquia no té altres virtuts que les « estabilitzadores » que lloen aquests monàrquics, és evident que hi ha error. Des de fa 160 anys que la monarquia a Espanya ha significat, al contrari, la inestabilitat i el desordre. Des de Carles III tots els reis espanyols han conegut l'exili, les revolucions, les guerres civils, els « pronunciamientos », etc. etc.

El país vol en efecte, estabilitat i pau. Per obtenir-ho cal un règim democràtic en el qual el poble pugui decidir lliurement, cada vegada que convingui, segons els desigs de la majoria ho i respectant els drets de les minories. Les democràcies no coneixen els problemes de « la successió ».

¿Com aconseguir aquest règim democràtic? La qüestió l'hem de contestar tots plegats, dretes i esquerres. Seria fàcil — i irresponsable — dir a les forces que fins ara han governat — l'Exèrcit, l'Església, la gran burgesia — : arregleu-vos! Al meu entendre les esquerres hem de propiciar una acció ordenada, coratjosa i responsable de restabliment de llibertats democràtiques, que faci possible la participació popular al govern, a través d'unes estapes convingudes i d'acord amb uns ritmes establerts.

Es hora de dir-ho i de fer-ho.

MIRADOR. — ¿Quina creieu que ha d'ésser la futura estructura

constitucional d'una Comunitat Hispànica lliure?

J. Pallach. — Per a nosaltres, catalans, Espanya, l'Estat espanyol s'ha de constituir sobre la base dels pobles que el formen, alguns dels quals — com Catalunya, Euskadi, Galícia, — reivindiquen obertament llurs llibertats, però no són separatistes i cerquen una fórmula d'Estat plurinacional. Les altres regions, de llengua castellana però no gens homogènies accedirán també, gràcies a unes estructures federatives, a veritables formes de govern democràtiques que l'actual divisió napoleònica en províncies, sota la fèrula dels governadors civils nomenats per Madrid, fa impossible.

La democràcia a la península no s'establirà pas a partir d'un simple « règim parlamentari », amb la cambra única que també s'ha provat algunes vegades i no ha pas donat massa bons resultats. La democràcia suposa l'accés real del poble a institucions que arrelin en la vida del país: ajuntaments, diputacions, o consells comarcals, Parlaments Autònoms, etc. etc. Pel que fa a Catalunya, és evident que nosaltres aspirem a tenir el nostre propi govern, i que volem participar intensament al govern de l'Estat federal (del qual depenen avui funcions essencials, econòmiques i socials). ¿Com fer-ho? Crec que un Consell de Nacionalitats o Senat — elegit pels diversos parlaments dels distints pobles hispànics — ha de tenir cura dels afers de Federació: política exterior, exèrcit, política econòmica comuna, etc. etc. Crec que el govern de l'Estat hauria d'ésser responsable davant d'aquesta cambra federal a la qual atribueixo poders essencials. Una cambra única, filla del centralisme tradicional, recauria en els vicis de sempre. Partir de les realitats en el moment de « constituir » Espanya vol dir tenir compte de les estructures reals del país i dels pobles que el formen. És per això que som federalistes, la qual cosa elimina tota sospita que vulguem privilegis per a nosaltres. El que volem els catalans ho desitgem també per als altres pobles. Ara bé, aquests han de dir-ho clarament.

M. Coll i Alentorn. — Naturalment, haurà d'inspirar-se en el servei de la dignitat i llibertat de la persona humana en tots els seus aspectes individuals i col·lectius. Per

això, haurà d'ésser plenament democràtica socialment progressiva i haurà d'incorporar fórmules que conciliïn la unitat amb la varietat: els pobles d'Espanya hauran d'ésser posats en un peu d'absoluta igualtat, sense hegemonies ni antonomàsies, única solució compatible amb la dignitat, el renunciament a la qual no es pot demanar a ningú. En aquest sentit podem preveure una primera etapa federal amb amples facultats per als territoris federats; i una etapa definitiva confederal que agrupi en majors unitats els territoris federats d'acord amb llurs similituds. No és imprevisible que l'estructura definitiva participi alhora de la naturalesa federal i la confederal, aplicant els vincles de la primera als aspectes econòmics, i, els de la segona als pròpiament polítics, a semblança del que probablement s'esdevindrà en una Europa integrada.

No cal dir que en el període provisional de preparació de les fórmules constitucionals a què acabem de referir-nos, Catalunya haurà de gaudir d'un règim propi sobre la base del que va plebiscitar l'any 1931, posat al dia en allò que sigui convenient.

MIRADOR. — ¿Com hi hauria d'ésser enfocat el problema del desenvolupament econòmic i de la justícia social?

M. Coll i Alentorn. — El desenvolupament econòmic hi haurà d'ésser planificat amb intervenció decisiva dels òrgans autènticament representatius de l'opinió pública i dels sindicats i altres organismes socials. Aquesta intervenció farà impossible que la indispensable cooperació dels tècnics degeneri en tecnocràcia. La planificació només serà constructiva en allò que sigui indefugible; en la resta deixarà un amplíssim marge a la iniciativa privada.

Les línies generals de la planificació correspondran als organismes federals, però les concrecions dins d'aquelles línies (que hauran d'ésser de gran amplitud) i l'execució, correspondran als territoris federats.

Per a l'ajut als territoris federats d'escàs desenvolupament econòmic hi haurà d'haver una Caixa especial (com la Caixa italiana del Mezzogiorno), administrada pels

territoris contribuents i els beneficiaris, sense intromissió dels organismes federals que podrien convertir-la en instrument de favoritisme i de coacció política.

Quant a la justícia social, caldrà marxar decididament vers una societat sense classes, facilitant l'accés dels treballadors a la propietat de les empreses a les quals prestin llur esforç, sigui mitjançant l'acció cooperativa, sigui a través del gradual rescat de les empreses de tipus capitalista preexistents i de les que hom segueixi creant per iniciativa individual. Una estructura sindical de la producció i la distribució harmonitzarà el conjunt i facilitarà els instruments de regulació i de suport mutu.

Per altra part, aquelles activitats econòmiques que, per llur excepcional importància o influència, representin un excés de poder que, en mans de particulars, podria representar un perill per a la independència dels ciutadans o per a la imparcialitat de l'Administració pública, hauran d'ésser socialitzades a l'esglaió geogràfic corresponent. En aquest aspecte cal pensar especialment en les fonts d'energia, el crèdit i els serveis públics. En cap cas la socialització no haurà d'ésser feta a escala d'Estat federal o de Confederació, sinó que, com a màxim, arribarà a l'esglaió de Territori federal o d'Estat confederat.

El nostre objectiu ha d'ésser, doncs, de donar una base econòmica a la llibertat política perquè aquesta pugui ésser efectiva, però no oblidar mai que la solució econòmica que donem a aquest problema no ha de comportar la mort ni la disminució d'aquella llibertat política.

J. Pallach. — A partir d'una autèntica planificació democràtica, fent-hi participar els treballadors a través de les institucions que els donaran accés al govern del país. Al costat d'aquest Consell Federal o Cambra de Nacionalitats, o Senat — com vulgueu dir-ne — crec necessari instaurar com demanava Besteiro, l'any 1930, un veritable Consell Econòmic i Social, on les representacions sindicals, obreres participarien a l'elaboració de les grans opcions econòmiques, sense perdre llur autonomia ni llur dret a la contestació, però responsabilitzant-se de la marxa general de l'economia.

Crec que una sèrie de reformes d'estructura són necessàries: la na-

pensen dos demòcrates catalans

Nasqué a Figueres, l'any 1920. Estudiant a l'Institut de Figueres s'incorpora molt jove a les Joventuts del Bloc Obrer i Camperol; durant els anys 36 i 37 participa en nombrosos actes de propaganda socialista el costat d'Andreu Nin i d'altres dirigents obrers.

Movilitzat al front de Lleida, quan s'acaba la guerra, passa refugiat a França el febrer del 1939. Junt amb altres estudiants catalans estudia a la Universitat de Montpeller on acaba la Llicència de Filosofia i Lletres l'any 1942. Participa a la resistència francesa i passa clandestinament a Catalunya a finals del 1942, i s'integra al treball de reorganització del moviment obrer i socialista de Catalunya. Més tard, junt amb altres socialistes, i sota la presidència de Manuel Serra i Moret, és del primer Consell Directiu del Moviment Socialista de Catalunya al qual pertany fins ara.

Detingut a Barcelona a finals de l'any 1944, transportat a les presons de Figueres i de Girona, s'exadeix d'aquesta darrera a mitjans de l'any 1946, tot reintegrant-se a l'exili, a França, on resideix actualment, i on després d'ampliar estudis de Pedagogia a la Sorbona exerceix de Professor al Lycée Pilot de Montgeron.

Recentment, el fiscal del Tribunal de l'Ordre Públic li demana una condemna de 13 anys de presó per la seva acció en favor del sindicalisme lliure i de l'Aliança Sindical obrera.

Miquel COLL i
ALENTORN

Nasqué a Barcelona el 12 de Maig del 1904. Acaba el batxillerat el 1920 i la carrera d'enginyer el 1925. És alumne de Pompeu Fabra, Jordi Rubió, Ferran Soldevila i Ramon Aramon i Serra als Estudis Universitaris Catalans. Des de jove participa intensament a la nostra vida política com a dirigent de « Palestra », organització de la Joventut Catalana, entre 1930 i 1936. Afiliat a Acció Catalana, va ésser dirigent de la seva Joventut fins al començament del 1932. El maig del mateix any s'incorpora a Unió Democràtica de Catalunya on aviat és designat secretari general i poc després, és elegit membre del Comité de Govern junt amb un altre català il·lustre Manuel Carrasó i Formiguera.

Membre fundador de la Societat Catalana d'Estudis Històrics, és professor als Estudis Universitaris Catalans. Membre de la secció Històrico-Arqueològica de l'Institut d'Estudis Catalans; és elegit membre de l'Acadèmia de Bones Lletres de Barcelona ciutat on resideix actualment.

cionalització de la banca, de les grans fonts d'energia i d'algunes indústries bàsiques en formen part. A nivell Regional — i dels Estats Autònoms — els distints Consells Econòmics prepararien primer els elements del pla general, els discutirien democràticament, tindrien cura després de l'execució. Un autèntic pla de desenvolupament ha d'ésser discutit i elaborat democràticament a través d'organismes adequats, tant en el pla sindical com en el terreny polític: tota centralització, en aquesta qüestió, és perillosa i ineficax.

Tot això, com que suposa institucions democràtiques, sembla difícil i car. Ho és. La democràcia i la llibertat són difícils i cares; l'autocràcia i l'esclavatge semblen barats i fàcils. Però les lluites socials, les revolucions violentes no poden evitar-se. També les tensions, les oposicions entre els diversos pobles hispànics — de molt diferent nivell de vida — trobarien en aquests organismes lloc per a resoldre's en síntesis fecundes.

MIRADOR. — *¿Quin hauria d'ésser el paper dels sindicats obrers en els pròxims anys?*

J. Pallach. — Els sindicats — obrers, independents dels patrons, de l'Estat i dels partits polítics — han d'ésser instruments fonamentals de socialització de l'aparell econòmic del país, i entretant han de contribuir a l'orientació justa dels Consells Econòmics on han d'ocupar una plaça preponderant.

En el nostre país, el moviment sindical pot ésser, a més, un estri de col·laboració i de coordinació interhispànica, ultrapassant els egoismes burgesos. Més: els sindicats obrers, reunits en poderoses Federacions d'Indústria, agrupades en una gran Confederació Sindical Obrera prefiguren aquesta Espanya fraterna que volem, reunida al món, igual que l'Organització Sindical estarà reunida a la Internacional Sindical Lliure.

Per altra banda, a Espanya manquen tradicions i institucions democràtiques. Els Sindicats Obrers, si es mantenen units en una gran força, que ha de saber utilitzar, des del primer moment, les actuals estructures de la CNS, democratitzant-les, han d'ésser una de les

més sòlides bases d'aquesta democràcia hispànica que no podrà establir-se si no compta amb aquests atots.

Es tractarà així d'una democràcia no únicament política, sinó social. Una sèrie de mesures econòmiques (nacionalització de la Banca, de la gran indústria, etc. etc.) ordenades des dels Consells Econòmics, han d'anar acompanyades de transformacions en la gestió de l'empresa: el sindicat ha de jugar un paper clau en els dos plans, tant en el de la planificació general com en el de la gestió obrera. Tot això ha de preparar i anar realitzant la marxa cap al socialisme. Jo crec poc en el que alguns anomenen « via parlamentària »; a Espanya la via parlamentària sola no és ni tan sols un bon camí per a la democràcia.

La marxa vers una societat més justa passa a casa nostra per estructures molt més arrelades a la realitat: ajuntaments, sindicats, cooperatives, Parlaments autònoms i regionals: heus ací els veritables organismes de democratització de la societat espanyola. Els Sindicats són els més importants, tant per llurs funcions com per llur estructura.

M. Coll i Alentorn. — El paper dels sindicats obrers en l'etapa encara capitalista haurà de consistir a defensar els interessos dels treballadors i a representar-los en les funcions de govern en l'esfera socio-econòmica a les quals hauran de tenir un important accés. Encara que la llibertat sindical haurà de permetre l'organització de centrals de tendències ideològiques i doctrinals diferents, caldrà que treballin conjuntament en la defensa dels interessos materials i morals de l'estament obrer i en la seva representació amb una participació proporcional a la real importància que cada corrent tingui dins la massa treballadora, determinada democràticament.

MIRADOR. — *¿Quins corrents polítics estimeu que predominaran en una etapa de normalitat democràtica als Països Catalans i a la Comunitat Hispànica en general?*

J. Pallach. — Crec que a Catalunya hem de crear tots plegats un gran partit democràtic d'esquerra,

laic i socialista, que reculli les velles tradicions federalistes republicanes i obreristes del nostre poble i que aquest partit — al servei del món del treball — obert a les grans perspectives europees ha de saber realitzar des del govern les mesures que avui reclama el nostre poble.

Hi haurà probablement, també, un gran partit democrata-cristià, de centre (amb una ala dreta més o meys forta) que pot ésser un element de transformació d'una bona part de la societat catalana força conservadora.

Si els demòcrates socialistes sabem treballar-hi, la influència comunista serà limitada a Catalunya: el PC espanyol ha tingut i té constantment conflictes amb els comunistes catalans, i aquestes contradiccions li fan difícil l'arrelament. Per altra banda, l'evolució del món comunista i la crisi dels partits italià i francès tendirà també a minvar aquesta influència comunista.

La gran burgesia catalana, que s'ha trobat tan bé sota la dictadura tendirà a aixoplugar-se sota el paraigua de l'Església: li serà difícil si aquesta és fidel als aires del concili.

A la resta d'Espanya la situació es presenta més confusa i la crisi del PSOE, que és l'únic partit amb tradició democràtica fa difícil el pronòstic. Hem de fer el possible perquè hi hagi també una gran força democràtica, socialista a la península. Dependrà fonamentalment de la seva comprensió dels problemes nacionalitaris que a tota la perifèria s'expressaran en partits socialistes autònoms clarament federalistes.

M. Coll i Alentorn. — Els nostres països pertanyen a Europa, i és de creure, doncs, que en matèria de corrents polítics, no apareixeran a l'hora de la veritat gaire dissemblants d'Europa. Hi haurà, doncs, uns corrents democrata-cristians i uns corrents social-demòcrates; com a residu de concepcions passades i tenint en compte l'especial estructura de la societat catalana, podem creure que hi persistirà durant un temps un corrent burgès conservador, del tipus del partit liberal italià o dels independents francesos d'Antoine Pinay, com també un important estrat petit burgès i menestral, similar als radicals i radical-socialistes francesos. Esperem que el fonamental sen-

tit democràtic del nostre poble farà impossible l'existència de totalitarismes de dreta o d'esquerra, i que les dures experiències viscudes per les nostres generacions hauran fet desaparèixer definitivament la malaltia de l'apoliticisme, la inhibició i l'abstenció que durant llargs anys ha afectat greument la nostra salut política i ha impedit l'estabilització de la nostra vida pública.

MIRADOR. — *¿Quines relacions hauria de tenir la Comunitat Hispànica amb la Comunitat Europea?*

J. Pallach. — Crec que la política que ha de defensar Catalunya és senzilla: Una integració política europea el més intensa possible, que respecti les realitats culturals diverses i ultrapassi les estructures estatals del passat creant un poder democràtic europeu; una integració econòmica progressiva, capaç de facilitar les transformacions necessàries que la nostra indústria necessita per adaptar-se al Mercat Comú.

M. Coll i Alentorn. — La Comunitat Hispànica haurà d'integrar-se en la Comunitat Europea; però això haurà d'ésser fet amb un gran sentit de la realitat i de les nostres modestíssimes possibilitats. Caldrà preveure un llarg període d'adaptació per l'estil del que està estatut per a Grècia, sens perjudici de procurar activar la integració en els sectors que, com l'exportació de cítrics, no necessiten espera. Altrament, es produiria a casa nostra un terrible col·lapse que ens sotmetria durant un llarg temps a un veritable colonialisme econòmic, del qual dissortadament en aquest moments ja coneixem alguna cosa.

MIRADOR. — *¿En un món encara dividit entre dos blocs antagònics, quin paper ha d'ésser el d'Europa i com creieu que cal organitzar la Comunitat mundial?*

M. Coll i Alentorn. — El procés d'integració d'Europa no ha d'ésser més que un aspecte regional d'un procés general d'integració mundial. Europa ha de predicar sobretot amb l'exemple i demostrant que la cosa és possible i beneficiosa.

Quant a l'antagonisme entre els dos blocs de què parlem, la nostra fe en la raó i la justícia ens fan creure fermament que la correcció dels greus defectes de què pateixen les estructures polítiques i socials de l'un i de l'altre, els anirà acostant cada cop més fins a fer-los prou semblants perquè l'antagonisme desaparegui sota les banderes de la llibertat i la justícia social.

Amb antagonisme o sense, cal caminar de pressa vers la incorporació en l'Organització mundial de tots els països que encara en són fora i la creació d'una autoritat internacional efectiva que dirimeixi les qüestions litigioses entre els estats i eviti el recurs a la força. Només així podrem eliminar definitivament la paorosa amenaça d'una conflagració atòmica: només així podrem assolir un autèntic desarmament material que haurà estat precedit (com és indispensable) pel desarmament moral; només així podrem dedicar els enormes recursos que ara són esmerçats a preparar la destrucció i el malastre, a bastir per a la humanitat un esdevenidor de benestar i de pau.

J. Pallach. — Assistim a una lenta — lentíssima, però real — transformació de la política de blocs, els antagonismes seran distints a mesura que aquesta evolució es realitzi. Concretament, els antagonismes de demà entre la Xina i Rússia i els Estats Units...

Europa — els països de l'Europa Democràtica per començar — han de saber unir-se i plantejar una gran perspectiva mundial que ha de ser pacífica i capaç de resoldre les contradiccions econòmiques entre pobles rics i pobles pobres. Europa — tota Europa — podria fer-ho pels llaços que guarden els seus pobles en els continents desposseïts: Àfrica, Àsia, Amèrica...

Per fer-ho, l'Europa democràtica ha de ser forta i ha de començar per unir els diversos països que avui ja han trobat camins d'expansió i de benestar econòmic (amb profundes desigualtats i injustícies encara).

Es tracta d'una Europa que no serà antiamericana, però que tampoc no serà una Europa Atlàntica exclusivament, sinó que es plantejarà com a primer objectiu la col·laboració amb els altres països europeus que encara viuen sotmesos i que van descobrint el gust de la llibertat en una perspectiva comuna...

Demà una Europa unida, de « l'Atlàntic a l'Ural » (la qual cosa suposarà un règim de justícia social, de democràcia política i de llibertat, a partir d'unes posicions de síntesi que el temps anirà establint, i, la total superació dels nacionalismes i dels vells estats) seria capaç de pesar en el món com la força pacífica per a proposar el govern mundial que, avui com ahir, és el vell somni dels internacionalistes, dels socialistes.

Veus d'altres

Tots sabem que el futur de Catalunya és íntimament lligat al dels altres pobles de la Península. Per aquesta raó hem demanat a algunes personalitats de gran relleu que ens parlin de llur país, de la situació en la qual es troba, del que el seu futur conté. En primer lloc, hem demanat al nostre amic Joan Fuster, que no hi ha necessitat de presentar als nostres lectors, que ens digui el que pensa d'aquest altre gran país català que és València. Hem demanat a Ramón Piñero, indiscutiblement una de les primeres figures de la Galícia Gallega, de resumir-nos el que és i al que aspira ésser Galícia, aquest altre país peninsular, tan allunyat del nostre i que coneixem tan malament. Hem demanat a Julio Caro Baroja, nebot del famós escriptor, historiador i etnòleg, quasi tan conegut pels seus treballs, com el seu oncle per les seves novel·les, que ens exposés com veu el País Basc. Mig basc i mig madrileny, com ho diu ell mateix, fill d'una tradició liberal que no és la dels nostres amics nacionalistes bascs, projecta una llum original que fa ressaltar les característiques i els contrastos d'aquesta terra i del seu poble, sens dubte el més difícil de penetrar, el més complex i el més original de la Península. Finalment, hem demanat a un madrileny d'origen castellà, membre preeminent de l'oposició democràtica, escriptor de gran renom, premi Nadal i premi Lope de Vega, José Careño, que ens donés la seva opinió sobre el futur del país i de dir-nos quin lloc creu que han d'ocupar-hi els pobles perifèrics. Desgraciadament per raons d'espai i de temps no podem publicar el text que teníem previst sobre les Illes Balears aquesta altra contrada catalana. Ens en excusem. Algunes de les opinions expressades poden no ser exactament les nostres, però creiem que valen la pena de ser conegudes, car contribueixen a profunditzar el problema clau del nostre esdevenidor.

Joan Fuster

El cas

valencià

Diuen que ja ha arribat l'hora de fer càlculs i projectes sobre la base d'una hipòtesi de llibertat política. Una vaga i inquieta expectació general sembla suggerir-ho: això no es pot pas negar. Potser es tracta d'una falsa alarma més; potser, per fi, la cosa va de veres. No se sap mai. A mi, com que no tinc massa tendència a l'optimisme, em costa molt de creure que el « futur » imminent es presti a grans oportunitats d'acció desimbolta i sincera. I prou que m'agradaria d'enganyar-me!... Però, sigui com sigui, els càlculs i els projectes no hi estaran de sobres.

No resultarà gens fàcil

Ben al contrari: els necessitem. Hem passat anys i anys sense encarar-nos seriosament amb la perspectiva de recobrar una vida pública « normal », i aquesta inhibició ens ha insensibilitzat més que no

ens pensem. Sens dubte, les minories militants — minúscules minories — que fins ara s'han mogut en el treball clandestí, impacients o confiades, suposaran que tot serà bufar i fer ampolles. Tanmateix, el panorama que es presagia ofereix un aspecte bastant incert. Hi ha extensos sectors de la nostra societat, masses considerables de gent, que s'han acostumat a la renúncia, al gest passiu, als tòxics oficials o a la ignorància, i no resultarà gens fàcil de treure'ls-en. Si de cas arriben a produir-se esclats d'eufòria col·lectiva, seria perillós d'acceptar-los com a manifestacions segures de voluntat. Un poble que ha viscut tant de temps « adormit », podrà despertar-se amb violències, però no és probable que recuperi de la nit al matí el domini just dels problemes en què haurà de debatre's. Definir aquests « problemes », examinar-los, denunciar-ne el risc i les peculiaritats, és la primera operació que caldria planejar des d'avui.

Qui estigui una mica familiaritzat amb la situació actual del País Valencià, i s'hagi pogut fer càrrec dels estats d'opinió que hi predominen, sabrà on vull anar a parar. En el fons, dir « estats d'opinió » no seria precisament la manera honrada d'introduir-nos en el tema. Més aviat hauríem de reconèixer-hi una gairebé absoluta « manca d'estats d'opinió ». Perquè fins i tot les tènues aparences que hi aconseguíssim detectar, es redueixen a simples reflexos ideològics, maquinals o induïts. L'ús d'etiquetes genèriques — « democràcia cristiana », « socialisme », « comunisme », i alguna altra — no fa sinó decorar o dissimular actituds d'una frivolitat pueril. No en discutirem la bona fe, és clar. Però hi ha l'evidència del seu plantejament equivoc, merament doctrinari, i per tant evasiu, desconnectat o al marge de les realitats immediates.

Una vertiginosa buidor

No ha de sorprendre'ns que sigui així, al capdavant. L'etapa que comença en 1939 ha estat, per al País Valencià, d'una terrible, vertiginosa buidor política. Els residus de la Pre-guerra, els « antics tambors » autòctons, ni tan sols han donat senyals de vida. D'altra banda, tampoc ells no havien posat mai una excessiva atenció a les exigències concretes que presentava l'àrea social valenciana. Pel seu cantó, el Règim ha procurat per tots els mitjans accentuar el provincianisme tradicional, en el sentit de promoure la resignació cofoia, l'esperit de subalterns i el « para ofrendar noves glòries a Espanya ». El procés de despersonalització nacional ha rebut estímuls eficaços, i la pèrdua de « consciència » afecta tots els nivells del comportament comunitari, des de l'idioma a l'economia. Els mateixos antagonismes de classe en vénen tarats. Els « problemes », els autèntics problemes, són « patits » sense que ningú acabi d'adonar-se de llur vertadera índole i de llur abast exacte.

Dins aquesta tònica de desistiments i de confusió, les supervivències del vell Valencianisme no han jugat un paper que puguem qualificar de brillant, si bé es mira. El Valencianisme d'abans del 36 era dèbil i incoherent, i no n'ha quedat ni rastre. El seu fragment més reaccionari encara ha fet un esforç per reanimar-se en l'entreteniment d'algunes activitats culturals menors, altrament molt meritòries. Però la temptativa, a part la seva curta volada, no ha sabut preservar-se de la contaminació provincianista, i de més a més — o en conseqüència — s'ha tancat en una estèril catalanofòbia, còmplice automàtica de la repressió. És curiós que al-

pobles

guns personatges procedents de l'esquerra anterior a la catàstrofe, alhora que viraven cap a la dreta, hi hagin coincidit. Aquestes concomitàncies, deliberades o no, han pres un sinistre aspecte de « col·laboracionisme ».

Només dues forces s'han mantingut efectivament « en peu », durant els darrers temps, al País Valencià: « forces polítiques », vull dir, bé que el mot « forces » sigui ací una mica hiperbòlic. Em refereixo al Partit Comunista Espanyol i al jove Neovalencianisme catalanitzant.

Dues forces

L'un i l'altre, sense arrels en el passat, xocaven contra inèrcies poderoses, hostils: els comunistes espanyols s'enfrontaven amb un proletariat secularment lligat a l'anarquisme, i els neovalencianistes tenien l'oposició o la indiferència sistemàtiques d'unes multituds hipnotitzades pels tòpics de la propaganda « unitària ». L'inevitable to « radical » dels respectius programes els ha condemnats a no eixir, de moment, d'un modest àmbit d'influència. Les altres dificultats, que anomenarem « legals », ja se les imaginarà el lector. Però, malgrat tot, l'impacte del Partit Comunista Espanyol i del Neovalencianisme, cadascú pel seu costat, ha estat vigorós. Més o menys, el dia de demà s'hi haurà de comptar. I es tracta de factors nous en el mapa civil del País Valencià.

Comunistes espanyols i neovalencianisme catalanitzant

Els comunistes espanyols, que admeten una « qüestió nacional » a Catalunya, a Euzadi, a Galícia, no es pronuncien respecte al « cas valencià », i ni han arribat a preocupar-se de planejar una anàlisi marxista-leninista damunt les premisses objectives del territori que s'estén del Sènia al Segura. No caldrà advertir que es tracta d'unes « premisses » molt diferents a les de Castella o Andalusia — i a les de Catalunya, Euzkadi a Galícia.

Allò que he designat amb el nom improvisat de « Neovalencianisme catalanitzant » és un fenomen que, sens dubte, ningú no s'esperava enmig de l'apatia, de la tendència « dimissionària », característica de la nostra societat actual. Algun dia se'n podran esbrinar els orígens. El fet és que, al llarg de la dècada dels 50, comencen a coagular petits grups aïllats, que es multipliquen després, i que de mica en mica es polaritzen entorn d'uns quants postulats fonamentals, resoluts i coherents. No constitueixen un « partit », perquè les circumstàncies no permeten partits i perquè tampoc no ho permetria l'heterogeneïtat de les adhesions reunides. Les seves manifestacions públiques han estat modestes — no dispo de l'espai per a detallar-les —, però són les úniques, literalment les úniques, que amb una intenció i una ressonància palmàries s'han produït, en l'ordre polític espontani, dins el poble

D'entrada, això implica exactament el « pas previ » que pot conduir a encaixar els « problemes » valencians en el marc adequat: el de les « realitats » directes i urgents. La preeminència de la nota « nacional » no n'és cap obstacle — no ens trobem davant un « nacionalisme » vell estil —, sinó, per contra, una garantia. A mesura que hi ha hagut un progrés de « consciència nacional » rotunda i ferma, la problemàtica sencera del País Valencià — econòmica, social, política — ha anat fent-se més explícita. No hi havia altre camí « conscient », al cap i a la fi.

Una esperança fèrtil

Es encara prematur d'apuntar les direccions que, a la llarga, prendrà aquest « neovalencianisme », ni la penetració majoritària que aconseguirà. Ara com ara, es presenta com una « esperança » fèrtil, i com un imperatiu indefugible. En ella, les aspiracions democràtiques, siguin del tipus que siguin, hi tenen la seva dreuua lògica. En ella, també les aspiracions democràtiques tenen la més abrupta i penosa obligació: la de « desalienar » el poble valencià en tant que poble. No serà senzill ni còmode de rectificar un mal — l'« alienació nacional » — que s'ha congriat durant segles, i que els darrers vint-i-tants anys han endenyat oprobiosament. Caldrà « reconstruir » la figura viva del país, per damunt les divisions « provincials », i per damunt les mistificadores excrescències del « Levante » i del « Sureste ». Caldrà

Julio Caro Baroja

Sobre la situació del país basc

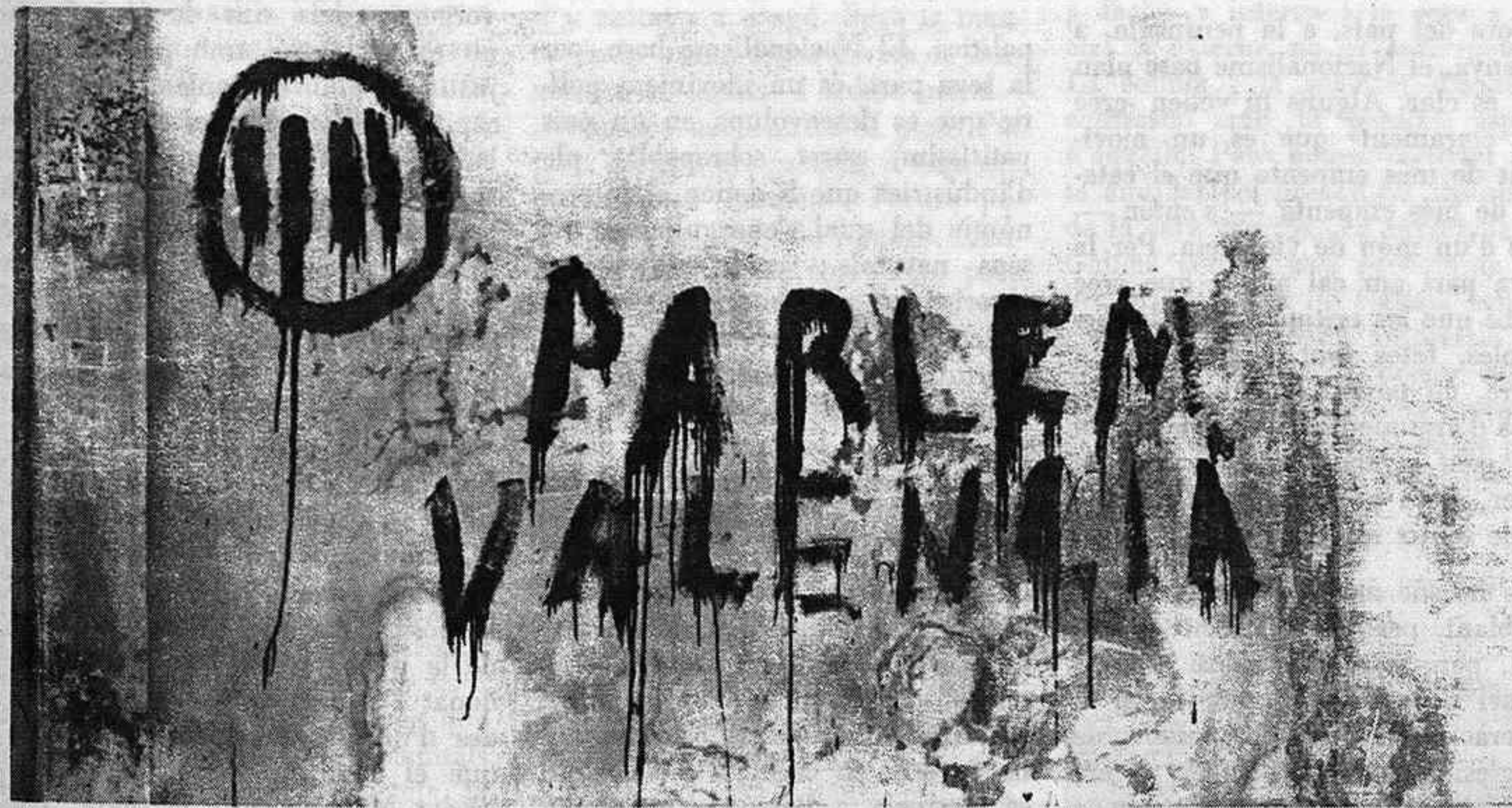
Des de fa temps sentim amb insistència veus que expressen la gran inquietud que suscita l'esdevenidor d'Espanya: — ¿ Què passarà al cap de tots aquests anys ? — ens preguntem. Les respostes són per a tots els gustos i de contingut oposat entre elles mateixes; mentre alguns asseguren que no passarà res de diferent del que ara s'esdevé, d'altres auguren grans canvis, en bé, i d'altres profetitzen negres catàstrofes. Personalment no crec en el valor dels vaticinis; menys encara en què allò que jo desitjo (si és que desitjo alguna cosa) tingui aparences de realitzar-se. Així és que aquestes ratlles no són més que un balanç actual que hom pot utilitzar per a formular algunes previsions en relació amb un país dels més complexos de la península ibèrica.

Si: ara tinc davant meu aquest País Basc, objecte dels meus neguits i dels meus afectes més profunds. Hens ací una terra que estimo més que cap altra, habitada per gent que també estimo (bé que en un grau més atenuat), sotmesa a una forta pressió política i econòmica.

En queden alguns

No hi ha cap dubte que existeixen molts bascos optimistes i orgullosos de llur situació. Tots ells insisteixen sobretot en el nivell de vida atès a Guipúscoa i a Biscaia; fan ressaltar la capacitat d'organització dels homes de la raça i la influència de llurs capitals a Espanya i Amèrica. Però n'hi ha d'altres que senten una sensació més aviat de fracàs polític, que ploren la pèrdua de les últimes llibertats forals i somnien en una revenja; amb la sepe-ració de la nació que — segons ells — no ha fet més que maltractar el poble basc de la primera guerra carlista ençà, si més no.

Hi ha, doncs, bascos sense més preocupacions que les econòmiques i bascos carregats d'inquietuds polítiques. Entre aquests, hi ha uns nacionalistes i fins i tot separatistes, que se senten catòlics de cap a

Les aspiracions democràtiques.

No en pertoca de parlar, en aquesta nota, del Partit Comunista Espanyol. De la seva activitat, en dona testimoni el notable contingent de processats que ha fornït als tribunals del Règim. Solament faré observar que la seva posició davant els « problemes » específics del país queda lluny de ser clara: reticent o freda, sembla girada d'esquena a les seves « peculiaritats », tant a les lingüístico-culturals com a les merament socioeconòmiques.

valencià. En dir-ne « Neovalencianisme », procuro assenyalar la ruptura amb el Valencianisme de 1936, ja jubilat o en descredit. L'adjectiu « catalanitzant » serveix per a precisar l'orientació última de les conviccions: seguint la millor línia « nacionalista » valenciana, hi ha el disseny d'instaurar o restaurar els vincles imprescindibles — en tant que « imprescindibles » — d'una « altra unitat », la dels Països Catalans.

« reivindicar » un mínim d'autogovern enfront de l'Estat. Caldrà « establir » la comunicació política útil, amb el Principat i amb les Balears, que sigui un principi de normalitat nacional per a tothom. Els prejudicis floklòrics, els interessos creats, les ingerències alògenes — descarades o disfressades —, hi seran una rêmora depri-ment, astuta, violenta. Però cedir-hi significarà suïcidar-se: desaparèixer com a poble. J.F.

Veus d'altres pobles

peus, però catòlics a la manera moderna; d'altres enquadrats en les velles files del Carlisme; hi ha, encara, bascos socialistes i bascos comunistes i bascos que han col·laborat d'una manera intensa amb el règim actual.

I, finalment, en queden alguns que són liberals i que pensen amb nostàlgia en els « senyorets » d'Azcoitia en la « Il·lustració ». Al grup dels qui enyoren la perruca, la jupa, la casaca i àdhuc la xocolata, pertany el qui això escriu, en tot allò que té de basc. Però ara no vol parlar dels seus enyoraments.

Ara ha de tractar dels tres grans problemes que pesen damunt el País i el poble basc, i, de llur projecció en el futur:

1er. — El problema nacionalista.

2er. — El problema obrer i demogràfic.

3er. — El problema tecnològic i cultural.

1

El Nacionalisme basc sorgí a Bilbao com a resultat de la decadència política de l'Espanya ginesecular, com a conseqüència també de la crisi que travessà el Carlisme i com a expressió de la pròpia confiança, d'una societat que creia poder fer notar a Madrid que a Madrid no es feien les coses tan bé com al mateix Bilbao. El Nacionalisme va escollir un tema tradicionalista, no obstant: « Déu i les velles lleis ». Fou, en principi, un credo de gentes conservadores, antiliberals, catòliques a ultrança, impregnades de claustralisme, de tal manera, que confinava amb la Teocràcia. Fins a la República del 1931 el partit nacionalista va poder mantenir aquestes notes amb bastanta coherència, tot elaborant un sistema històric-cultural fundat en una gran valoració de la llengua i de la raça. Però a partir d'una data, dins el breu període de la República, el Nacionalisme, separat del bloc de dretes, s'hagué d'aliar amb les esquerres per tal de defensar allò que tenia d'autonomista i d'hostil als poders centrals seculars. Durant la darrera guerra civil els nacionalistes bascos combateren amb ardor i acceptaren les persecucions i l'exili amb una disciplina i un entusiasme admirables. Qualsevol que n'hagi tractats alguns, s'ha pogut adonar que no són gent fàcil de doblegar.

Una fe increïble

I així, ara, quan els supervivents de la guerra són homes tots fets o vells, sorgeixen nous grups de xoc, amb una escomesa que preocupa molt, no solament els elements antinacionalistes de dins i fora del país, sinó també els vells elements, amb un credo igual o semblant. El jove basc nacionalista d'avui, tendeix a donar a l'acció política, violenta, un cert matís esportiu, una mostra del qual són

els aldarulls, els cops i les lluites periòdiques amb la força pública. Però dins del grup hi ha graus i matisos. Alguns d'aquets joves pretenen manejar allò que a començament del segle en deien « idees força ». Un amic meu, mescla de basc i de germànic, F. Krutwig, ha escrit el llibre més sistemàtic que hi pugui haver, sobre el que ha d'ésser l'acció de la joventut nacionalista. Això li ha valgut la sortida de França, on feia temps que estava exiliat i la repulsa de molts nacionalistes antics escandalitzats davant tanta violència conceptual. Conec alguns joves d'aquests que volen l'« acció directa ». També conec carlistes, falangistes, socialistes i comunistes bascos o basco-navarresos. Llur denominador comú és una fe forta « de veritat »; però crec que cap dels enquadrats com a tals no té la capacitat de lluita esportiva, explosiva, dels joves de l'« Èta ».

Retòrica centralista

No es tracta ara de considerar-ho com un bé o com un mal, sinó d'enregistrar-ho com un fet greu dels que es produeixen avui en el país, després d'anys i anys que es troba sotmès a pressions governatives molt fortes i després de vint-i-vuit de retòrica centralista. Ens trobem, doncs, davant un moviment polític de joventut; de joventut messiànica, amb una fe increïble, que té darrera seu uns vells grups socials que odien els governs de Madrid per « principi », per sistema.

Fora del país, a la península, a Espanya, el Nacionalisme basc plau poc, és clar. Alguns hi veuen -crec que clarament- que és un moviment de més empena que el català; de més empena — s'entén — dins d'un món de violència. Per la meua part em cal afegir que crec també que les crítiques, fins les benèvols, fetes tant a l'un com a l'altre, no passen de tenir la categoria d'arguments de jocs florals. Si una gent se sent molesta amb un poder, aneu a demostrar-li que no ha de sentir molèsties.

Jo no sóc nacionalista, ni res de semblant, perquè he nascut a Madrid, perquè el meu pare es deia Rafael Caro Reggio i perquè ni la Teocràcia, ni l'influx excessiu de l'Església, ni les lleis velles no em produeixen cap veneració, com a tals lleis, si no són també i sobretot bones lleis. Quan em bull o rebull la sang basca materna el que sento no és pas la cosa nacional basca. El que sento és una sensació d'anacionalitat, d'home sol davant les grans i passades estructures estatals; d'home que té com a única riquesa un paisatge circumdant, una casa, un llinatge i que no es preocupa de res més. Un sentiment paregut al que podia experimentar un facciós, però de manera moderada, com no ho podia ésser a mitjans de l'Edat Mitjana, durant la

qual els otracins i els gamboïns, els agramontesos i beamontesos, s'oblidaven massa per a sentir tan fort d'altres odís d'aquesta mena, nacionals o nacionalistes. Basc-espanyol, o basc-francès, a l'Argentina o a Xang-hai a París o a Madrid, sense ambaixades ni consolsats, ni instituts culturals, etc., l'home nascut en un racó del País Basc pot viure i de fet viu freqüentment sense preocupacions de les que menen al nacionalisme, o, si voleu, al patriotisme i al xovinisme. Per a mi, sentir-me basc és gaudir d'un vell sentiment d'« anacionalitat » i gaudir d'un estat de llibertat pura davant l'Estat: així, amb majúscula.

2

L'anacionalisme és, doncs, quelcom que no té res a veure amb la

JULIO CARO BAROJA

Dels qui enyoren la xocolata.

política. El Nacionalisme basc, per la seva part, és un moviment polític que es desenvolupa en un país petitíssim, estret, sobrepoblat, ple d'indústries que li donen el to econòmic del qual s'enorgulleixen els seus naturals; però que també absorbeixen una enorme quantitat d'elements alienígenes, que arriben continuament buscant salaris decents, del nivell de vida industrial, superior al de la pròpia terra natal. L'home arribat del Centre o del Sur domina en les poblacions industrials, com a adventici (« torkiña »). Però els bascos antics, llauradors, pastors, llenyataires, etc., comencen no sols a ésser en minoria, sinó també a marxar de llurs dominis antics, perquè no els agraden. La masia està en crisi i l'exode rural es produeix a Bascònia igualment que en altres llocs, bé que en formes particulars.

El nou pobre

Ara bé; la crisi del camp implicà crisi de la llengua, crisi de la raça, crisi de la consciència. No hi ha dubte que el basc o euskera viurà més del que ha estat previst: sempre, però, com a llengua secundària. L'antic nacionalista, que era dominat per un particular ruralisme romàntic, feia una religió de l'idioma. El masover modern, menys

encara la masovera, es mouen com d'altres pagesos i camperols d'Europa, desitjosos d'abandonar la severitat de la vida antiga i d'entrar en la vida industrial, urbana, o si preferiu suburbana. El conflicte entre la ideologia nacionalista « representativa » i les aspiracions actuals és evident. El conflicte entre el basc i l'adventici també. Ningú no se sent a gust en contacte amb l'« home nou ». Fins el « nou ric » produeix molèstia i irritació. Què dir del « nou pobre ». L'allau de gent que arriba en una terra és un factor que hi excita el sentiment nacionalista. La mateixa cosa a Bascònia que a Catalunya.

Però aquesta allau s'ha produït no tant pels desigs ardents i reals de certs governs de « descaracteritzar » el país, ans perquè hi havia manca de mà d'obra i els capitans d'indústria la provocaren. Seria cosa difícil de fer marxa endarrera en termes econòmics: més perillós encara de dictar una mena de lleis socials, perquè, segons ens dicta l'experiència, solen produir els conflictes més greus. Crec, doncs, que el programa nacionalista és utòpic en aquest aspecte i els programes centralistes són desmanoyats. Però encara hi ha d'altres fets que contribueixen a embolicar la troca.

Fins de tipus sexual

El País Basc és un país industrial. Ningú no ho nega. Ara bé: molta d'aquesta indústria que absorbeix la mà d'obra esmentada, és vella o no està ben muntada. La vergonya dels rius de Guipúscoa no es pot tapar amb paraules, ni justificar amb raonaments. Tant el capità d'indústria com l'obrer, treballen a la fàbrica atenent interessos personals, no pas interessos col·lectius, que poden produir orgull. En el seu cercle o àmbit vital el bon nivell de vida va unit, amb freqüència, a un més gran nivell d'una altra cosa que és així mateix molt vital, però que la decadència no ens permet d'anomenar. El país està brut, malolorós, ple de larves que van augmentant. La concentració obrera produeix problemes fins de tipus sexual. Deixem tot això de costat. Anem a parlar una mica de la interpretació que el basc ha donat a la tècnica i a la indústria, des d'un pla superior. És evident que el basc ha demostrat des de l'Edat Mitjana, una capacitat per a treballar en coses que no han interessat tant a d'altres pobles d'Espanya i que són semblants a les que han donat la prosperitat a Europa.

3

Però li manca alguna cosa essencial, quelcom de fonamental i un grau de cultura, que als homes importants del país els ha semblat sempre inútil, i que ha col·locat periòdicament el basc en grans crisis i davant greus dificultats.

Ja fa bastants anys, vaig escriure un esbós de la història industrial basca des de l'Edat Mitjana fins al segle XIX. S'hi veia clarament que a partir d'una data determinada del segle XV, hi hagué diferents canvis tècnics del ferro i en els seus derivats —canvis que foren seguits d'altres— fins a arribar a la mateixa meitat del XIX, i que cada canvi tecnològic que hi havia a fora, deguts a invencions realitzades per homes d'enginy (no pas enginyers), italians, alemanys, francesos, etc., produïen a Bascònia una difícil situació d'acomodament i de reajustament; tot plegat, es veia que aquella famosa frase, « que inventin ells », deguda a Don Miguel de Unamuno, és un producte típic d'un cervell biscaí més que un pensament despectun d'humanista. Si, « que inventin ells »; després, vinga a pagar « royalties », patents i materials ja vells quan s'hagin de comprar; a anar a vegades pels núvols. I a obtenir grans beneficis, venent matusseries, en altres ocasions. A passar per situacions com les de les ferreries d'aigua vers 1860, o la dels « Altos Hornos » cent anys després, o a guanyar com es guanyava cap el 1950.

Comprar robetes a Biarritz

Si el capitalista basc, si el tècnic basc no deixa de creure que és suficient d'anar de tant a Londres per veure el que « hom fa », amb la mateixa idea que la seva muller i les seves filles van a comprar robetes, una tarda, a Biarritz, o com la seva mare o àvia comprava per catàleg « Aux Dames de France », el país patirà sempre una enorme rèmora. Si els bascos, en conjunt, no superen l'utilitarisme que sembla haver-los calat fins als ossos, tampoc no podran anar molt endavant, molt menys en aquesta època en què la imaginació tècnica ateny les altures a les quals ha arribat.

Heus ací, doncs, una situació difícilíssima: heus ací un país on el moviment autonòmic o nacionalista és fort, on la població obrera adventícia és enorme, amb bons hisendistes i financers, segons sembla; amb capitans d'indústria i capatassos que saben de què va i amb uns cossos tècnics no més que regulars. Un país amb grans capitals i capitalistes introduïts a tota la península, controlant bancs i empreses, que se sent políticament postergat.

Els intel·lectuals se'n van

Un país enormement influït per una Església (fins a cert punt escindida) i amb grups considerables estretament lligats al règim actual. Un país que, per a vergonya dels governs de Madrid i també una mica de la gent amb autoritat i diners que hi viuen, no ha tingut

mai Universitat. Un país on els intel·lectuals salten, se'n van, qualsevol que sigui llur nom: Baroja, Maeztu, Unamuno...; on els artistes també se'n van, si no a Madrid a París i que tornen solament a gaudir-hi la vida privada. Deixem la fama pòstuma, oficial o oficiosa que fins per sectarismes polítics, més que en cap altre país del sud d'Europa, se'ls regateja. Aneu ara a donar receptes per al seu esdevenidor, pronostiqueu sobre el que hi podrà passar, atreviu-vos a determinar sobre qui cauran les responsabilitats de les moltes coses dolentes que hi han ocorregut. Ja he dit abans que jo no sóc nacionalista.

No sóc centralista

Vull dir ara també que no sóc centralista, perquè crec que la meua pobra ciutat natal, Madrid, acull un cúmul increïble de funcionaris públics, que són una perpètua calamitat pública i que l'anomenat esperit unitari o centralitzador hi enclou tants germes d'anarquia com l'actuació doctrinària, sistemàtica, dels cantonalistes de Cartagena, que ja és dir molt. Perquè, en efecte, una capital en la qual ha estat desfeta la unitat administrativa (que és el principi de tota unitat política), que té ministeris rics i ministeris pobres, funcionaris amb sous increïblement alts i d'altres amb sous de fam; en la qual es fa servir el sobre blau a discreció i que viu com un gran mercat de més de dos milions d'éssers inquietos, no pot ésser considerada com un model per a donar normes d'« unitat » a ningú. Però la manca de la unitat física esvera la burgesia i la manca d'unitat moral i econòmica no. Gairebé li plau. Per tant, mentre els governs d'esquerra no sàpiguen mantenir l'ordre públic i els de dreta no puguin dominar el gust per la corrupció, poca cosa es podrà fer amb Madrid com a capital.

Amb el més gran afecte

Però jo, per descomptat, independentment del que pugui passar, recomanaria als bascos que es planteessin reivindicacions factibles i justes (sobre concerts econòmics, llibertats lingüístiques, autonomies municipals, etc.); que « visquin sobre el que és », és a dir, que no es sobreestimessin tant, ni menyspreessin tant altres gents, que consideressin els problemes generals de la tècnica i de la cultura d'una manera més ampla que la que fins ara els ha bastat. Crítica severa de Madrid, severa autocrítica també. Mirar en bona hora Loyola... però de tant en tant dedicar alguna miradeta vers Azcoitia. Creure menys i meditar més. I com a qualsevol altre poble meridional, també al basc li convé gesticular menys. Dic tot això amb la més bona fe i amb el més gran afecte.

J.C.B.

« Itzea », juny del 1966

Ramón Piñeiro

Galícia en la península

Galícia com a país. Tothom sap i reconeix que Galícia és « un bell país ». Sovint, aquest reconeixement comporta un gentil sentiment de simpatia espontània envers aquesta bellesa. Sembla que la rica varietat del paisatge de la nostra terra exerceix un màgic encís sobre els qui la contemplen, al mateix temps que els predispone a l'esperit vers la simpatia desinteressada. No podem, doncs, queixar-nos que no es faci justícia a la bellesa del nostre país perquè continuament tenim proves del seu prestigi unànim. No obstant, un prestigi tan notori més aviat encobreix que descobreix els veritables trets de la realitat entranyable de Galícia, de la seva dimensió humana. La seva « fàcies » interna i la seva « fàcies » externa no es corresponen. La bellesa i la suavitat d'aquesta contrasta amb la penible aspror d'aquella. Però aquest contrast resta anul·lat pel predomini absorbent de la cara externa. La presència de Galícia com a país predomina sobre la presència de Galícia com a poble. D'on aquesta impressió de mansuetud suau, de dolçor bucòlica que, el nom de Galícia evoca en el comú de la gent, sens dubte perquè el seu contingut evocatiu re-

colza en el paisatge més que en la història. D'on, encara, la vegetat melangiosa del nostre lirisme, que en gran part nos és res més que l'expressió d'un diàleg amb el paisatge.

Un dolorós contrast

Galícia com a poble. Galícia és, en efecte, un bell país. Però el poble que l'habita és dominat per molts i molt durs problemes que li imposen una vida penible. Vista des de dins, Galícia ofereix un gran contrast entre la bellesa del seu paisatge i la pobresa del seu poble. Aquest dolorós contrast ja ha estat destacat, millor que per ningú, pels nostres poetes i artistes. Rosalia, Curros, Cabanillas, Castelao, Maside, Pimentel — per no esmentar més que els que ja no viuen — saberen expressar la bellesa del nostre país i denunciar la injustícia lacerant del retard que pateix el nostre poble. Les causes d'aquest retard són múltiples i afecten totes les dimensions de la vida gallega. Ací ens limitarem a assenyalar-ne tres, la primera de caràcter econòmic (el minifundisme), la segona de caràcter polític-administratiu (el centralisme) i, finalment, la tercera de caràcter cultural (la castellanització).

Causa de molts mals

El minifundisme. L'aplicació del Codi Civil promogué un procés permanent de divisió de la propietat i donà peu al minifundisme extremat que pateix Galícia. Aquest minifundisme, al seu torn, donà lloc a la fixació d'una excessiva població dedicada a l'agricultura i a la seva consegüent depauperació econòmica. L'excés demogràfic d'aquesta població empobrida pel minifundi hagué de cercar treball escampant-se per tots els camins de l'emigració. I a l'emigració viu més d'una tercera part de la població gallega. Si hi afegim l'aberrant individualisme — tan favo-

Galícia és un bell país però...

Veus d'altres pobles

rescut pel Codi — que tendeix a la micro-autarquia econòmica, el quadre que en resulta no pot ésser res més que la pobresa general. No és pas que el Codi Civil cerqui per ell mateix uns tals resultats, però la seva inadequació a la realitat econòmica de Galícia els produeix inexorablement.

Tan estèril com mesquí

El centralisme. Per la seva part el centralisme administratiu va produir al nostre país crebants tan greus com els que en l'ordre econòmic motivà el Codi Civil. El primer n'és la fragmentació de la unitat socio-econòmica de Galícia en quatre parcel·les independents entre si, la qual cosa motivà aquest « localisme — tan estèril com mesquí — que ara patim i que se'ns retreu. Administrativament, els gallecs de Lugo, d'Orense, de Pontevedra o de La Corunya són independents entre ells i no tenen una entitat comuna; és a dir, que administrativament, desaparegueren com a tals gallecs i existeixen solament com a fills de La Corunya, de Pontevedra, d'Orense o de Lugo. Aquesta destrucció de la comunitat sociològica que és Galícia, substituint-la per una sèrie esglaonada d'estructures administratives, provocà la degradació de la nostra voluntat col·lectiva tot deixant-la inerm davant l'inevitable caciquisme parasitari sostingut per l'Administració.

Inadmissible de tan monstruosa

La castellanització. La castellanització cultural ha estat un altre dels grans danys inferits al poble gallec. Precisament el més pregon i durador dels tres que assenyalam, perquè té cinc segles d'existència. I nos és que considerem l'ensenyament de la llengua i de la cultura castellana com un mal en ell mateix. No es tracta, doncs, de refusar el seu ensenyament a Galícia, cosa que seria poc assenyada. Es tracta solament de refusar la forma en què es va fent una generació després de l'altra, és a dir, es tracta de refusar la imposició unilateral de la llengua i de la cultura castellana a Galícia amb absolut menyspreu de la llengua i la cultura gallega. Si Galícia té la seva personalitat cultural pròpia, s'ha de respectar aquesta personalitat com a tal. El respecte a la cultura i a la llengua gallega a Galícia, ultra ésser un dret sagrat que els gallecs tenen, no perjudica en res l'ensenyament del castellà. Car una cosa és ensenyar el castellà a Galícia — que s'aprendria molt millor si fos ensenyat en la nostra pròpia llengua vernacle — i una altra de molt diferent de « castellanitzar » els gallecs, punya inadmissible de tan monstruosa. L'esforç contumaç per imposar aquesta castellanització produeix en

l'ànim col·lectiu del nostre poble un trauma psicològic de resultats molt perniciosos.

Part integrant de l'Espanya real

Galícia en la península. Però Galícia, a més d'ésser una unitat per ella mateixa, és també una part integrant de la realitat espanyola. Les mateixes preocupacions i aspiracions que sent per aconseguir per a ella una reestructuració vitalitzadora, les sent per aconseguir una reestructuració per a tots els espanyols. Creiem que Espanya tota — i no solament Galícia — és víctima d'una estructuració política inadequada. Aquesta inadequació dona lloc a una crisi perenne, a un conflicte latent — unes vegades present, d'altres latent — entre l'Estat i la realitat socio-econòmica espanyola, la pluralitat bàsica de la qual és desconeguda i constantment violentada per l'Estat en sotmetre-la al seu propi i artificial uniformisme centralista. Tots els espanyols — gallecs i andalusos, bascs i castellans, catalans i extremanys — patim les conseqüències negatives d'aquesta crisi eterna, d'aquesta inadequació estructural que l'Estat afronta imposant unilateralment a tots el seu propi uniformisme. Per això tots estem igualment interessats a atènyer la deguda adequació estructural de l'Estat a la realitat espanyola, que solament pot aconseguir-se a través de la fórmula federal. L'Estat espanyol, si vol ser realment espanyol, ha d'ésser federal, s'ha d'adaptar a la pluralitat constitutiva de la mateixa Espanya. No hi ha conflictes entre gallecs i castellans, o entre catalans i aragonesos, o entre valencians i andalusos. Hi ha conflicte entre l'Espanya real — és a dir la veritable Espanya — i l'Espanya estatal. Nosaltres formem part de la primera i aspirem a superar aquest conflicte crònic, esterilitzador de totes les energies, a través d'un Estat federal que harmonitzi la pluralitat amb la unitat.

I germana de Portugal

A més d'aquesta responsabilitat solidària amb els altres espanyols, Galícia té una situació especial a la Península puix que és la zona natural de convergència hispanoportuguesa. Galícia forma part d'Espanya i és, al mateix temps germana de Portugal. Per això la nostra visió i la nostra preocupació polítiques es basen en la consideració del conjunt peninsular i en la certesa que solament a través d'estructures federals hom podrà arribar, quan l'oportunitat històrica ho imposarà, a un diàleg constructiu i confiat entre tots els pobles que integren aquest conjunt.

R.P.

José Suárez
Carreño

Vella organització nous problemes

La societat espanyola s'adona perfectament que està a punt de canviar no solament de nivell i d'estil de vida ans encara de mentalitat i fins i tot de problemes. Espanya és ara mateix un poble apassionat pel futur com a final sorprenent de tants anys de condicionaments tradicionalistes. Seria difícil de trobar entre nosaltres grups o persones que no estiguin ja situats mentalment en els anys propers. Aquest fenomen no es pot considerar com a subjectivista més que molt relativament. En realitat, és l'actitud que correspon objectivament a una situació com és en la que ens trobem, tenint en compte les nostres condicions i circumstàncies actuals, tant polítiques com econòmiques.

Una invasió de joves

L'esmentada situació es caracteritza en primer terme per la renovació espectacular de generacions que s'ha produït en un lapse de temps molt breu i que ha canviat completament pautes socials i comportaments. Es tracta d'un canvi de material humà en un grau veritablement remarcable. En efecte, un observador atent del nostre « carrer » forçosament ha de tenir la impressió que hem sofert una veritable invasió de joves. De fet és així; les estadístiques ho corroboren. La nostra piràmide d'edats s'ha transformat jovenívolament. El predomini, quantitativament considerat, de les noves promocions és manifest. Però llur presència no és sols material o física. La vida i els problemes també en són envaïts. Només cal llegir els periòdics després de la implantació de la Llei de Premsa. Tot allò que actua i es manifesta és jove. Joves els estudiants, amb un protagonisme d'actualitat veritablement notable; joves els sacerdots, que es projecten balísticament a viure llur Concili i a voler portar-lo a la pràctica; joves, en fi, empresaris i obrers que es disposen a fer actuals llurs estra-

tègies, relacions i enfrontaments. Tot el país és un espai ocupat per grups molt joves, promesos i matrimonis recents. Vides que s'afilen vers l'esdevenidor i parelles constituïdes recentment que inicien una experiència i que fan unes previsions. Cada vegada és més insòlit de topar-se amb el tipus de l'espanyol terrible i tètric que ha popularitzat tant el llapis de Mingote. Aquest tipus arcaic, que s'assembla tant al tremebund carlista Garrote dels episodis galdonians, es conserva solament en alguns exemplars que prenen ja el caràcter de rars. Es tracta dels supervivents d'una generació que en la seva majoria pertany al pretèrit. Amb ella han desaparegut mitologies ben conegudes, prejudicis, passions i interessos. La presència, encara, d'alguns exemplars eminents serveix tan sols per a recordar-nos el que són: simples errades històriques, residus del passat. La veritat és que aquest grup humà, gairebé en la seva totalitat extingit, s'ha emportat al mateix temps les dificultats i la violenta crueltat d'una època. Es tracta del tipus humà que engendrà la crisi econòmica mundial i que actua en les dècades dels trenta i quaranta amb aquell autoritarisme ensems utòpic i reaccionari que avui sembla tan sorprenent. En resum, no eren altra cosa que persones que van viure un període de regimentació i de violència i que hi restaren ancorats.

Un llegat negatiu

Hom no pot negar que llur presència constituï un obstacle feixuc durant molts anys a tota possibilitat d'evolució i de progrés. Les circumstàncies els havien convertits en naturaleses simples i tancades, hermetitzats, encara, per una irracionalitat dogmàtica i volgueren portar llur monolitisme i llur estructura obscura a la realitat social que els rodejava. Es tractava, en darrer terme, d'un intent terrible i utòpic de parilitzar i simplificar alguna cosa que, com el procés històric, és per ell mateix dinàmic i complex. Avui, amb la perspectiva suficient, llurs delirants invocacions històriques, llurs prohibicions de realitats de grups i comunitàries de totes menes, se'ns presenten com el que en realitat eren: aquesta temptació del recurs a la màgia i que en els estrats psíquics arcaics sempre sotja.

Però això constitueix el segon element que contribueix a configurar la situació present. La simplificació intentada dona lloc a un marc legal i institucional estret i anacrònic. Els resultats són palesos. Hi ha una inadequació entre la reglamentació política i la circulació de l'energia social i econòmica. L'antiquat aparell ideològic obstrueix l'esponerós corrent espanyol fins a produir, adesiara estran-

gulacions. Les noves promocions, que formen la immensa majoria, constaten ininterrompudament la contradicció radical existent entre allò que és llur moral, llur actitud i llur comportament i el quadre que se'ls ofereix, format pel que no hi ha altre remei que anomenar paleopolítica i que abasta tot el fetitxisme cristal·litzat en lleis, institucions i interessos; llegat negatiu del grup dels anys trenta.

La democratització a la seva hora zero

D'on el fet que sigui perfectament visible el hiatus que indica que una mutació històrica és entre nosaltres imminent. Tot ha arribat al mateix temps segurament perquè tot s'intercondiciona i s'interdepèn. L'obertura vers un exterior industrial i democràtic ha trencat fetitxismes i ha obert realitats. El nostre desenvolupament industrial ha començat impulsat pel món en evolució que ens rodeja. Els turistes europeus que travessen les nostres fronteres es creuen amb els espanyols que en surten: els nostres obrers; els nostres empresaris; els nostres estudiants. La societat espanyola ha atès la seva època. Això vol dir que volem eixir de simplificacions utòpiques per tal de retornar a una realitat que acceptem tal com és: rica en la seva pluralitat històrica i cultural, complexa i contradictòria en les seves classes socials i grups d'actituds. Sabem que el nostre esdevenidor col·lectiu és prometedor, difícil i incitant. Noves coses esperen les noves generacions. Un procés d'industrialització que es troba en els seus prolegòmens. Un procés de democratització encara a la seva hora zero. Un procés d'integració fins a atènyer la condició d'europeus. És natural que hom desitgi un marc adequat on es puguin presentar aquests problemes que passen dels uns als altres en veritable cercle viciós. La industrialització és un procés econòmic i tècnic que cal problematitzar des del punt de vista de l'home en general i, en particular, des de l'interès dels treballadors. Per tal d'arribar satisfactoriament al nivell democràtic europeu ens hem d'entrenar en la pràctica de la democràcia de participació dins els nostres propis nivells.

Complicar i enriquir el model polític

La mutació, doncs, presuposa que el nostre procés històric torni a ser dinàmic i complex. No pas com emfàticament se'ns ordena que hagi d'ésser, ans bé tal com sigui i es produeixi realment. La lleialtat i la realitat sembla ésser una de les característiques d'aquestes noves generacions. Tal vegada com a reacció, no semblen donar valor als dogmes, ans a l'observació, i a la constatació de fets. Els fets s'imposen profitosament. I un dels fets

que no podem escamotejar és la manca d'una organització pública veritablement actual i eficient. La que existeix no permet una dinàmica de les noves forces i posicions en presència. Dit d'una altra manera, encara manca l'àmbit per on puguin circular els nous problemes. I, entre nosaltres, ningú no ignora que només a través de llurs problemes s'expressen les societats i s'acompleixen les èpoques. La llista de les carències és extensa. Hem de complicar i, per tant, enriquir, el model estructural polític que ha de tendir forçosament a propiciar una democràcia actuada i viscuda, concreta, sense la qual el desenvolupament econòmic engendrará segurament feudalitats no menys injustes i opressives bé que modernes. El corollari conseqüent serà que es pugui manifestar i pesar en

que només serveixen per a fabricar problemes nous i innecessaris. És el moment d'acceptar la nostra estructura complexa amb tot allò que suposa de comunitats històriques coexistents, delimitades i delimitables unitats socio-econòmiques i un gran nombre de grups culturals. Acceptar-la, i no solament permetre que existeixin, sinó cooperar perquè desenvolupi tot l'instrument social i tot el poder d'integració que en aquest model de varietat nia. ¿Com no seran valors inestimables per al resultat: Espanya com a globalitat actual, els recursos propis culturals que aporten des de llurs específiques posicions de cultures i llengües diferenciades, els catalans, els bascs o els gallecs? Sense oblidar que tots els espanyols sabem molt bé que estem abocats a un procés en què la nostra condició

realitat de conseqüències pràctiques incalculables i, per l'altra, l'ocasió única que no es repetirà que estiguem entre els elements amb els quals seran constituïts la federació política i el nou tipus humà d'europeu. I ningú no dona a aquestes dues imminències un caràcter de miracle ni d'utopia. Les noves generacions no ignoren que en el marc total d'una societat industrial a l'escala europea es plantejaran conflictes, tendències i lluites socials i econòmiques. Sota aquest model els empresaris seguiran essent empresaris i els obrers obrers, però el desenvolupament i per tant les activitats i els resultats seran diferents. Per tot plegat el que interessa fonamentalment als espanyols prospectius, és allò que es presenta al mateix temps com una aspiració i una tendència: democratitzar-se. Que val tant com dir la xarxa institucional i organitzativa que socialment integra l'individu i forma el seu suplement. La nostra pobresa en aquest aspecte és paorosa. L'espanyol mitjà és un ésser isolat i, per tant asocial i aculturalitzat, que presenta la silueta arcaica i trista de súbdit inerme davant l'Estat. Són també els joves que creen equips i estructures, simplement factuais per ara, que serviran d'empreses pilot per a l'organització que ja prefigura el propi procés econòmic. És l'embrió del que ha d'ésser una democràcia de participació.

MADRID

Alguns també hi consideren el federalisme pràctic i eficaç.

les decisions econòmiques amb la magnitud que el país necessita; en justícia a ella correspon la població activa en general i, en particular, l'estament treballador. Cal també perdre la por que arran de l'ordenació naturalment complexa de la realitat tingueren les antigues generacions a través de l'experiència catastròfica de l'època immediatament anterior a l'última guerra.

Acceptar el pluralisme

El món actual no vol sufocar la vida i la realitat sotmetent-les a disposicions prèvies, sinó, al contrari intenta d'ajudar-les en llur planificació i desenvolupament. Això vol dir que tot allò que és real ha de poder dilatar la seva energia intensa i poder-se emetre socialment en tot allò que sigui la seva trajectòria. Tant si es tracta de classes socials o de grups específics professionals, com de generacions o comunitats culturals diferenciades. Això no mena a la balcanització com alguns havien pogut creure antigament, sinó al reconeixement de tots els elements i factors que ens constitueixen, sense prohibicions impossibles o discreminacions

espanyola es complicarà i s'enriquirà ampliant-la amb la d'europeus. I això s'acomplirà, sense necessitat d'impossibles o de quimeres, des del nostre espanyolisme. Exactament igual com els passarà, i és natural i desitjable, a tots aquells que des de llur àmbit socio-històric i cultural, essent bascs, gallecs a catalans mostren especificacions genèriques espanyoles. Avui sembla evident l'aspecte positiu del pluralisme, tant en el pla polític i social com cultural i socioadministratiu. La societat s'ha de desenvolupar en tots els nivells sense l'obstrucció d'un forçat uniformisme centralista que ultra limitatiu és contraproductiu. L'accés al nivell europeu s'ha de dur a terme en les millors condicions per a l'homogeneïtat indispensable. És ací on resideix el secret d'aquesta expectació davant el futur, d'aquest prospectivisme que actualment ens envaeix.

Una aspiració: democratitzar-se

L'espanyol sap en quins models de realitat històrica vol viure en els anys propers: per una banda hi ha el model de la Democràcia Industrial, que en molts països ja és una

Espanya en profunditat

En aquest sentit, les velles qüestions metafísico-històriques sobre l'ésser d'Espanya, Catalunya, Biscaia, Galícia, etc., etc. dona pas a noves aplicacions com de fet és la tensió entre l'Espanya oficial i l'Espanya real, o d'una nova estructuració que vegi Espanya en profunditat, amb els tres pisos de comunitat local, país a regió natural i globalitat com a resultat dels anteriors. En aquest sentit cal considerar també la possible organització federativa com una tècnica estructural política eficaç i pràctica. Els qui no participen de la vivència de la comunitat diferenciada, és a dir, els qui no pertanyen a les cultures gallega, catalana o basca, poden veure objectivament la qüestió i adonar-se que federar és, gairebé sempre, la millor manera de cercar la vocació d'unitat a allò que per naturalesa és complex i divers. De totes maneres, el que sembla inqüestionable és que l'existència de nivells intermedis d'organització ofereix nous àmbits per a la intervenció i participació ciutadana i per tant, augmentar la xarxa institucional, tan important perquè la democràcia de participació pugui dur-se a terme. I no oblidem que, en darrer terme, la distribució de justícia, de seguretat i de llibertat entre els homes es juga en aquest procés.

J.S.C.

L'empresari català davant del mercat comú

Els 27 anys de catacumbes en què el règim ha fet viure les forces socials del país converteixen tots els esforços per a definir-les en estèrils especulacions. Aquest fenomen, que col·loca la classe treballadora del demà radiant que tots esperem en el món de les grans incògnites, és igualment important per a la classe empresarial.

Els tampoc no celebren eleccions

Certament, els empresaris han pogut seguir existint com a grup privilegiat i se'ls ha permès fins i tot de constituir l'única esquerra dins la monolítica estructura de l'Organització Sindical, car per raons de respectabilitat exterior i per raons d'eficàcia, se'ls ha tolerat que seguissin agrupats en Cambres de Comerç. I això malgrat les freqüents protestes del Sr. Solís, que sovint recorda que « sobren Cambres o sobren Sindicats ».

Nogensmenys, les Cambres s'han vist privades de l'única cosa que els podia donar la vitalitat necessària per a actuar de portantveu de l'empresariat: el dret de celebrar eleccions per als càrrecs directius. I com a conseqüència, han estat mancades de la renovació de líders que podia haver-les tret de l'immobilisme i de les simples funcions d'organisme consultiu dels Ministeris Tècnics.

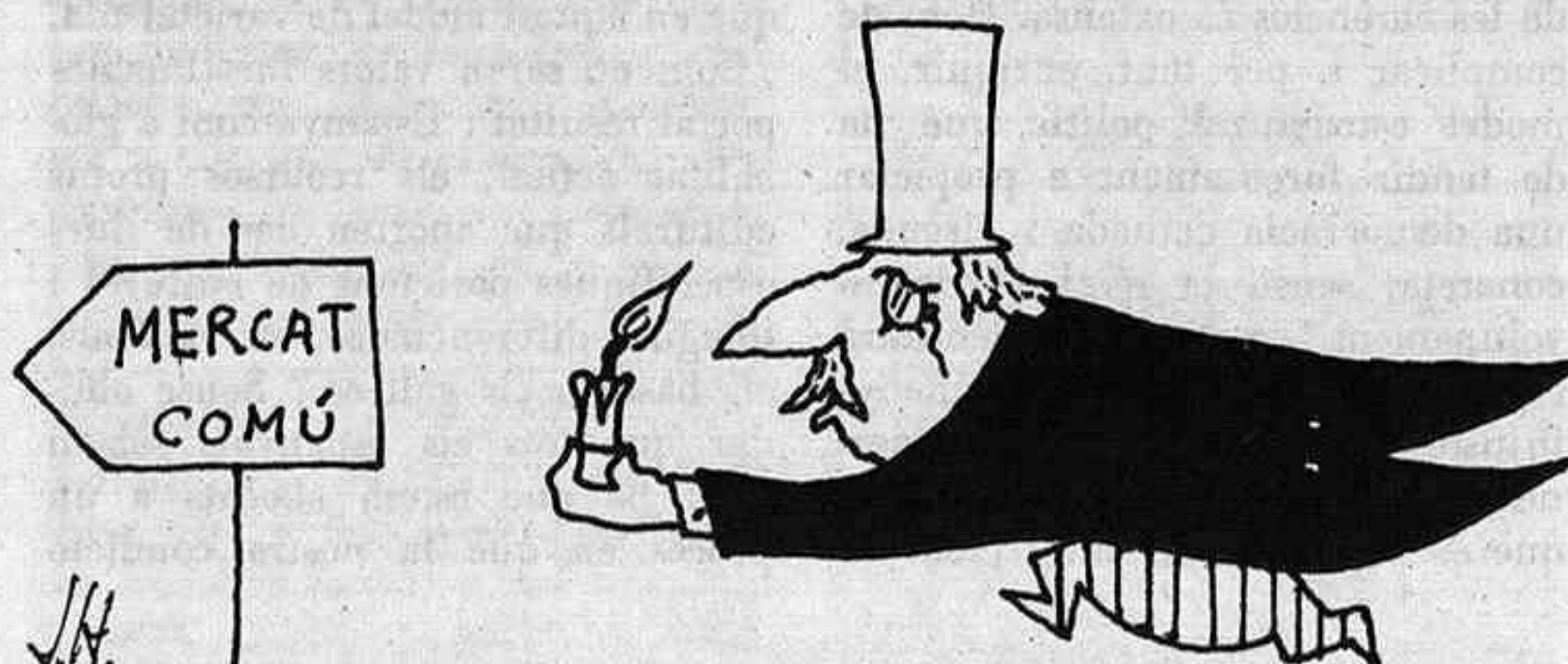
Veiem, per tant, que també la classe empresarial — incòmoda participant a les tasques de la C.N.S. — ha estat privada d'organismes representatius i d'antèntics dirigents. El gran prestigi internacional de les Cambres i llur eficàcia en funcions d'estudi o en gestió de serveis no pot ocultar-nos que aqueixes corporacions, regides per venerables patums i amb una existència legal constantment « mise en question » pels sindicalistes verticals, no han representat els nous empresaris ni han pogut desenvolupar una política que, àdhuc a nivell de « l'interès general », tal com marca la llei, defensessin els punts de vista de la classe dominant.

Malgrat tot, hi ha base suficient per a poder avançar algunes opinions sobre l'actitud de l'empresari català davant del fenomen de la integració econòmica europea, amb tot el risc que sempre comporta un joc d'endevinalles. I aquesta és precisament la limitada aspiració del nostre article.

En primer lloc, cal tenir en compte que, de Catalunya, hom diu a Madrid que els infants no hi aprenen a llegir amb el Caton, sinó amb l'Aranzel. I l'acudit és prou justificat històricament, car els nostres industrials han peregrinat sempre fins a la capital per deixar-hi bous i esquelles a canvi d'entronitzar la Mare de Déu de l'Aranzel el més amunt possible. Seria, per tant, d'esperar que l'em-

sis, caldrà que almenys algunes regions puguin assolir un grau de desenvolupament veritablement europeu i s'acabaran, per tant, les deliberades obstruccions que el centralisme oposa de manera sistemàtica al progrés econòmic de la nostra terra.

I com que « París bé val una missa » i el ciri del règim és massa curt per a la processó que queda, hem de concloure que l'empresari

Se'n van satisfets.

presariat català fos contrari a l'associació d'Espanya al Mercat Comú.

Tanmateix, resulta que se'n mostra partidari, car veu dins d'Europa una mena d'assegurança de vida política. Es fins i tot possible que alguns sectors descobreixin en el Mercat Comú avantatges purament econòmics. Així, per exemple, quan el Sr. Riba Ortínez, President del Servei Comercial de la Indústria Tèxtil Cotonera, declara la favorable disposició integradora del seu sector, no se li escapa l'existència d'una política agrícola comuna que acabaria amb el cultiu ineficient del cotó i amb la situació actual en què la indústria tèxtil subsidia els latifundistes de les plantacions. Però, en termes generals, l'empresari del nostre país s'inclina per la solució europea, per la por superior que li produeix la perspectiva de quedar-se fora, davant la imminència del fet biològic de la propera mort de l'home que manté tot el « tinglado ».

El ciri és massa curt

L'empresari català sap, a més, que si bé és cert que les fàbriques les deu al règim i que mai no tornarà a gaudir d'aquest tipus de « capitalisme descafeïnat » amb aranzel elevat i sindicat vertical, que, segons les manifestacions del Cap de l'Estat en funcions d'una magna concentració, arriba amb la caritat allà on no pot per la via de la justícia, no és menys cert que aquest no és el seu govern. I sap que si juguem a ser europeus i no a aixecar empreses amb facilitats de finançament directament proporcionals a la freqüentació de les caceres on intervenen les primeres escopetes nacionals, es trobarà en condicions de superioritat.

No hi ha dubte, tampoc, que si Espanya vol integrar-se amb els

català és sincer quan, malgrat el seu proteccionisme « enragé », es pronuncia en favor de l'entrada al MEC. I per aquesta solució en un futur que l'inquieta, està disposat a fer tota mena de sacrificis, començant pel d'abandonar l'actual paternalisme i l'acceptació d'un dret de vaga que encara no ha devastat Europa i que no faria altra cosa que donar estat de dret a un fenomen social que no ha deixat pas de produir-se amb la implantació del talismà de la CNS.

Realment indiscret

En tot aquest procés han tingut, evidentment, molta influència els joves empresaris. Perquè, malgrat el sistema de gerontocràcia vigent, la major part dels negocis han passat a mans d'uns homes que, tot i essent « fils à papa », ja no presumeixen, com el Sr. Tiffon, d'haver agafat el fusell amb la « quinta del biberon » carlina de la nostra guerra. Perquè són més joves i perquè, afortunadament veuen les coses amb ulls diversos. Fins al punt que els jesuïtes de l'Escola d'Administració d'Empreses diuen molt sovint que quasi tots els deixebles que tenen són « socialistes ».

El fet mateix que les tres Escoles d'Administració d'Empreses de Barcelona siguin plenes a rebentar, demostra ja una europeïtzació com si cerquessin en la tecnificació de la gestió una legitimació del poder dintre l'empresa. I aquests són, en definitiva, els homes que compten.

Als Miquel Mateu, J. Valls i Taberner, Narcís de Carreras, Félix Escalas, J. Ensesa, Andreu Oliva, Ramon Par, etc. se'ls endurà la inaturable onada de la modernització, si nos se'ls enduu abans la inexorable llei de la vida. I apretant al darrera vénen els joves que cansats de jugar a l'avorrida activitat del « come y calla », voldrien ser empresaris europeus de debò.

Els més dinàmics els trobem agrupats al Cercle d'Economia, un nucli que mereix d'ésser observat, no direm amb afecte, però sí amb interès.

Finalment, enmig dels uns i dels altres, hi ha els qui realment porten el timó a l'hora present. Gent que va des del « manager » de categoria internacional, com és el cas d'en Pere Duran, a la ínfima categoria d'un altre personatge aparegut a les tronades « conversacions en Catalunya » de Pàniker. Ens referim a la xiroia figura d'Eduard Tarragona. Es, doncs, aquesta, una generació que té homes aprofitables però molt sovint més o menys compromesos amb el règim (Andreu Ribera, Roig Giralt, Manuel Ortínez, Pujol-Xicoy). Ha donat, però, grups positivament europeïstes (Riera Clavillé, Millet i Bel, Artigas).

Per raons diverses

En conclusió, és ben visible la desorientació dels empresaris del nostre país en uns moments en què, després de « 27 anys de pau » i de diners fàcils, s'obren novament les grans qüestions i apareix a l'horitzó la Comunitat Econòmica Europea com a realitat que requereix una presa de posició. No tenen ja una Lliga o un Foment del Treball que els diguin per on anar. I, així, adopten una actitud francament positiva per raons diverses: els més joves, per un afany de renovació altament positiu, i, els de mitja edat, perquè veuen en Europa l'estabilitat política desitjada. Els vells, tant se'ls en dona. Han arribat a la fi del viatge apoltronats en una situació simultània de victòria i humiliació, però se'n van satisfets.

Roger de Pallars.

Una collita que causa joia i preocupació

Els casals a sobreixir. Blat a desdir. « I d'aquella garbera blat cap a l'era i garbes i garbes de blat cap a l'era d'aquella garbera ! »

Cert, és una anyada de cereals extraordinària. El senyor blat, el monarca dels cereals, el més exigent i el més preat, blinca i reblinca ufansos les seves espigues arreu de la nostra Plana d'Urgell. Estem a punt d'abastar una gran collita. No fem però més retòrica, cedim el pas a les xifres: l'Urgell ha destinat a aquest cultiu prop de 50.000 hectàrees i segons estimacions es pre-

indiscret

para a recollir unes 400.000 tones de blat. Si és així — a mi em sembla fabulós — l'index de la productivitat serà elevadíssim, fins al punt que la Plana produirà ella sola la dotzena part del blat d'Espanya bo i dedicant a l'esmentat cultiu vuitanta cops menys de terreny! I el rendiment seguirà la mateixa petja. L'home, pel camí de l'aigua, ha transformat la nostra Plana en una contrada rica i pròspera.

I en canvi ahir, abans que l'aigua dòcil del canal omplís de joia la Plana d'Urgell, aquesta contrada era pobra, trista i poc poblada.

Uns quants propietaris, no gaires, entre els quals no hi mancava pas alguna ordre religiosa, possien la major part de les terres. Sempre els mateixos cultius, els mateixos mètodes de treball, les mateixes eines i la terra aspra i resseca, a l'estiu clivellada per un sol abrasador, no podia satisfer la set dels sembrats.

Les garbes no pesaven i els casals del graner no s'omplien mai. El llaurador cantava cançons tristes i només un plany s'oïa arreu de la Plana d'Urgell.

Una veritable promoció

Aleshores la producció de blat era, any per altre, inferior a 10 Qm. per hectàrea, aproximadament el que es cull actualment a les províncies de Càceres, Terol, Saragossa, Granada, Castelló, Albacete, Almeria i Alacant. Es a dir, la vida de l'Urgell amb una collita l'any i encara migrada, transcorria enmig de privacions de penes i treballs.

Heus ací, però, que un bon dia — el dia més llarg, car feia temps que l'esperaven — totes les campanes de la Plana es llançaren al vol anunciant l'aigua, la riquesa, el benestar. Tothom s'adonà que allò era una veritable promoció, la terra passava a ser de ragadiu i ells gent d'horta. Tot esdevenia prometedor, tot s'arrodonia i en el fons de cadascú hi començava a niar un orgull legítim i també una vanitat trapassera. Terra de ragadiu! gents d'horta! Privilegiats, ni més ni menys.

La realitat fou, però, molt més poc avinent que les il·lusions. Posar la terra en condicions, treure'n bon rendiment fou tasca de llarga alena i gran esforç. La gent d'Urgell, poc a poc, vencé tots els obstacles — més n'hi hagués haguts — car saben ço que volen i no els manca pas coratge.

A hores d'ara, per les parades i enmig del brogit i dels cants, les noves eines de treball duen a terme la feina que abans solament amb un esforç físic molt gran podia realitzar-se. Avui amb 10.000 tractors, amb 1.000 collitaires, 8.000 remolques i 2.500 empacadores, el blat —

i totes les altres collites — es troba dins del sac i ben lligat, gairebé sense adornar-se'n!

La producció ja hem vist que proporcionalment és la primera d'Espanya i podem afirmar també que avui l'Urgell es classifica en quantitat i qualitat entre les primeres contrades bladeres del món.

Una miserable almoina

Per aquest camí — potser decantat com estic a posar de relleu les qualitats humanes i naturals de la Plana — acabaria dient que l'Urgell és el millor dels mons, però no, jo vull dir una altra cosa; vull parlar d'un problema general del que representa la política d'autoabastiment del blat — mal sigui forçant la producció al preu que sigui — que demà esdevindrà un conflicte i que com tants d'altres serà un malaurat llegat del règim franquista.

La protecció del blat per mitjà de preus molt superiors al preu internacional ha estat justificada per raons econòmiques i socials poderoses. El cultiu del blat es duu a terme a Espanya sobretot a la zona interior i en un 95 % de terres de secà. El 85 % dels productors de blat, aproximadament 1.300.000 que amb llurs famílies representen una població de 6.500.000 habitants, cultiven extensions inferiors a 15 jornals i amb els rendiments que obtenen, de 8 a 9 Qm. per hectàrea, no arriben a guanyar ni el jornal d'un obrer del camp. Hom comprèn que un preu baix del blat es traduiria en un problema social i econòmic greu, car posaria en perill llur pròpia subsistència.

Pero en el fons, el preu elevadíssim del blat representa una miserable almoina per aquesta pobra gent i, al mateix temps, un benefici extraordinari per als grans propietaris i per als productors, simplement, de zones bladeres on la producció abasta índexs europeus.

Un demà incert

Per aquestes raons i per la política bladera del règim que consisteix a arribar a l'autoabastiment, bo i deixant de costat les realitats econòmiques mundials, les quals tard o d'hora se'ns imposaran, el problema blader s'orienta cap a un demà incert i ple d'esculls.

Es evident que tant d'esforç esmerçat a l'embarcació de més hectàrees, és a dir, a produir més blat, sigui com sigui, es manifestarà i es manifesta ja com un autèntic perill.

Fatalment ens apropem dels excedents de producció amb tots els problemes que això comporta. Es per això que la joia d'una bona collita és entelada per la preocupació.

Enric Brufau.

(1) Polo Silvestre - Vanguardia 2 juny 66.

De qui serà la CNS?

A tots els països del món el sindicat ho sorgit històricament de la revolta de les masses obreres contra l'explotació patronal. A Espanya, l'actual sindicat (CNS) fou el resultat de la derrota militar republicana, en un panorama polític europeu dominat pel feixisme i pel nazisme.

Els sindicats del regim

No és estrany, així, que el General Franco —d'acord aleshores amb les tendències totalitàries de l'Eix— anunciés el dia 17 de Juliol del 1937: « España seguirá la estructura de los regímenes totalitarios como Italia y Alemania. Se vestirán de fórmulas corporativas para lo cual se encuentran en nuestro país la mayor parte de las fórmulas y se acabará con las instituciones

Que se'n farà?

liberales que han envenenado al pueblo». Un any després dotava la zona militarment dominada d'unes lleis fonamentals on proclamava que «La Organización Nacional sindicalista del Estado se inspirará en los principios de Unidad, Totalidad y Jerarquía» (Fuero del Trabajo XII-1, 9-3-36) i que «El Sindicato vertical es una corporación de derecho público» (XII-3), assegurant que és «un instrumento al servicio del Estado» (XII-5) per la qual cosa confiava la seva direcció a «militantes de Falange Española Tradicionalista y de las JONS» (XII-4).

En virtut d'aquestes disposicions legals podem afirmar, sense ombra

de demagògia, que el sindicat, com a òrgan de defensa dels interessos dels treballadors fou completament anorreat i passà a ésser una simple oficina de control econòmic al servei de l'Estat.

En aquella època era clar per a tothom que el «Sindicat» era de l'Estat, comandat exclusivament per la Falange, i formant —amb els altres sectors victoriosos— una unitat compacta i orgànica.

Els primers financers

Ara bé: no era únicament això, sinó també una extraordinària font d'ingressos. Com a resultat de la cotització obligatòria de tots els treballadors es formà en realitat una gran puixança econòmica, que s'incrementà dia darrera l'altre. Aquesta puixança econòmica és avui extraordinària si hi ajuntem les enormes fonts d'ingressos de les Mútues i Germandats del Treball, l'Institut Nacional de Previsió i les Caixes d'estalvi, els quals anualment donen uns superàvits de set mil milions de pessetes (xifres de l'INE) que han passat a finançar, aplicant la llei del 29 de Juliol del 1943, grans empreses estatals i privades com la RENFE, ENASA, PIRELLI, CROS, TELEFONICA, etc., etc...

Si tenim en compte que el percentatge de la població activa catalana és de prop del 50 % —contra el 38 % a la resta d'Espanya— i, que la densitat de la població catalana és molt superior al terme mitjà de l'Estat espanyol, resulta indubtable que els treballadors catalans tenen un percentatge molt elevat en les empreses capitalistes que s'han anat muntant arreu de la península, gràcies en gran part al treball català. Per altra banda, cal reconèixer també que un gran nombre d'empreses capitalistes (finançades amb capitals obrers) són instal·lades a Catalunya o bé hi tenen llurs sucursals.

Una mistificació

Si reflexionem un moment veiem que mai, en cap país, una organització «obrera» no ha tingut tant de poder aparent en el pla econòmic, ni tanta poca força —econòmica, social, política en la realitat. Ja no cal dir que, avui com avui, la participació obrera en tantes empreses és una mistificació sense cap conseqüència per als treballadors. Els treballadors sovint ignoren aquests fets i en tot cas no en treuen cap benefici, ni cap dret. Ara bé, és evident que aquesta situació profundament contradictòria pot i ha de canviar. Existeix avui una imponent força econòmica i social, potencialment obrera, sindical, que quan passi a ésser una

Mirador indiscret

realitat farà dels nostres sindicats de treballadors una de les puixances més considerables del país —una de les més importants a Europa.

Molesten

L'enquadrament obligatori dels treballadors dins dels sindicats la « jerarquia » particular que caracteritza aquesta organització provoca la creixença d'una burocràcia molt forta. Com és lògic, alguns dels homes que figuraven al cap d'aquesta nova potència humana i material esdevingueren conscients de llur poder. Al mateix temps a Europa canviaven les fonts del poder polític i es restablien arreu règims democràtics i estructures sindicals lliures. La desfeta d'Itàlia i d'Alemanya provocà un lent procés « d'oblit col·lectiu » en totes les figures senyeres del règim. Ningú no parla ja del seu passat feixista, a Espanya, i gairabé tothom fa protestes de sentiments democràtics i liberals. No té res d'estrany, així, que els grups de pressió dominants en l'actual situació, —gairabé tots lligats a les grans banques espanyoles— intentin ignorar la burocràcia sindical quan fan projectes d'avenir polític. En efecte, aquesta burocràcia representa un llast per a les noves amistats europees o americanes, puix sovint els homes que la dirigeixen són antics falangistes, cosa naturalment mal vista a l'Europa d'avui i molt mal considerada per les Organitzacions Internacionals sindicals.

Aquesta situació provoca un gran malestar en molts dels buròcrates « sindicalistes », preocupats pel futur (i àdhuc pel present), que preveuen difícil. Aquest fet és important en l'actual problemàtica sindical.

Uns curiosos demòcrates

Els grups de pressió capitalistes —que donaren llum i feren néixer i després sostingueren l'actual situació— s'han beneficiat i es beneficien encara dels fons procedents dels treballadors, destinats a ajudar i protegir els treballadors. Per això mateix miren amb un recel extraordinari les grans possibilitats que un règim democràtic, d'organització sindical lliure donaria als treballadors gràcies als recursos financers de la CNS i de les diferents obres laborals. Ara bé, és evident que aquestes possibilitats tenen determinades exigències i una d'elles és la unitat sindical. No té res d'estrany, doncs, que molts d'aquests grups de pressió, preparant un esdevenidor més o menys monàrquic, siguin partidaris d'un « pluralisme sindical », més o menys « democràtic », que reblanquis

la façana del sindicalisme, bo i despullant-lo enterament.

Entre aquests grups, l'OPUS DEI sembla el més interessat a neutralitzar qualsevol possibilitat autènticament sindicalista. Es per això que, d'una banda, intenta ocupar avui ja alguns llocs claus de la CNS, mentre que, per altra banda, es manifesta com a defensor de la « pluralitat sindical ». Una mostra reeixida de la infiltració a la CNS són els llocs que ocupa l'OPUS a la CNS de Catalunya; José Luis Insausti (Secretari Provincial Sindical de Barcelona); José Maria Vilaplana, President del Sindicat de la Construcció; Jesús Urzais Salicio, Vice-secretari d'Ordenació Social. I no poca gent assegura que el senyor Espinosa Poveda, es també membre de l'Opus.

Contradiccions

Davant de tota aquesta situació (plantejaments polítics dretans, infiltració de l'Opus, etc.) els quadres burocràtics de procedència falangista se senten cada dia més amenaçats i cerquen recolzaments en una lluita que saben molt propera. Mencionem —com a episodi conegut— les converses tingudes, entre dirigents de la CNS i dirigents madrilenys de la CNT. I recordem les crítiques a l'actual situació sindical, començades per l'antic sots-secretari Sr. Gimenez Torres, el qual l'any 1961 en una conferència al Col·legi Major San Pablo demanava la reforma sindical amb reconeixença de la UGT i de la CNT. Recordem, també, l'informe del Sr. Labadie Otermín, antic governador d'Astúries, proclamant l'any 1961 que « els actuals sindicats eren ineficaços per a defensar els interessos dels treballadors, de cara als interessos capitalistes, puix que no foren creats per a aquesta feina ». (En efecte, com hem vist, foren creats per a una cosa molt distinta i àdhuc contrària).

Una esperança

En l'actual situació els sectors obreristes d'oposició al govern, tant els democràtics com els comunistes, procuren intervenir a fons a la CNS i gairebé tots ells participen a les eleccions sindicals, procurant que siguin elegits treballadors responsables i combatius. Alguns d'aquests grups sindicalistes —d'origen cenetista, ugetista i cristià— reunits a l'Aliança Sindical Obrera— afirmen que volen mantenir en el futur un sindicalisme unit i democràtic car estan convençuts que és indispensable per a defensar-se enfront del capitalisme. Altres sectors, a l'exili, semblen víctimes de llurs tradicions i d'una mena de sentimentalisme que els fa esperar amb il·lusió la reconstitució de les antigues centrals sin-

dicals, que aviat serien sis o set, sense adonar-se que fan el joc en realitat als sectors més reaccionaris del país. A Catalunya el problema existeix menys, afortunadament, puix —a l'Interior del país almenys— la majoria dels quadres sindicals democràtics afirmen sentir la necessitat de consolidar la unitat sindical. Aquest desig general vol establir sobre bases sòlides la cooperació dels distints corrents sindicalistes democràtics en una mateixa gran central sindical que reclama, naturalment, la plena disposició dels béns pertanyents avui a la CNS, i, que són en realitat dels treballadors. La CNT, la UGT i els sindicats cristians arribaren a un acord a Catalunya ja l'any 1963 i des d'aleshores treballen units a l'Aliança Sindical Obrera amb aquestes perspectives de lluita reivindicativa, i de profunda transformació social democràtica. Els puixants instruments econòmics dels quals hem parlat haurien doncs de constituir, al servei dels treballadors, una gran palanca per a reixir en aquestes transformacions socials i la CNS creada per posar els treballadors al servei de l'Estat hauria de servir finalment per transformar aquest Estat i posar-lo al servei del poble treballador.

Rodolf GUERRA.

Un mal estiu per les divises

L'evolució de les reserves de divises està adquirint un caire amenaçador. A l'eufòria turística consegüent a l'estabilització del 1959 s'hi ha sobreposat una eufòria importadora que ja no troba la necessària contrapartida. Els ingressos per turisme, encara que creixents, van retardant-se cada any més en relació al dèficit de la balança comercial.

Ni la riuada turística

L'any passat, la reducció neta de reserves fou de 140 milions de dòlars i ja es parla d'uns 500 milions més pel 1966. Sembla (les tècniques comptables de l'IEME són cada dia més subtils) que a hores d'ara — finals de juliol — el dèficit ja supera àmpliament els 250 milions. Fenomen sense precedents des del Pla d'Estabilització: inclús el mes de juny ha estat enguany negatiu. Han fugit 40 milions de dòlars en un mes que sempre es caracteritzava per una bona collita. I la tendència desfavorable segueix, perquè en els vint primers

dies de juliol el superàvit de l'Institut de Moneda Estaràngera només ha estat de quatre milions de dòlars. Xifra ridícula per a l'època en que les entrades de divises solen registrar les cotes més elevades. Ni la restricció del crèdit ni la riuada turística poden contrapesar doncs les despeses que implica una demanda d'importacions desenfrenada.

Hores extraordinàries

Davant d'aquests fets no val a dir que el nostre dèficit comercial només obeeix a l'esforç d'equipament de l'economia. L'augment més important de les compres a l'exterior entre el 64 i el 65 s'ha produït precisament en el capítol dels aliments. El govern no pot aturar aquestes importacions per por que els preus pugin encara més. Com diu el darrer « Informe » anyal del Banc d'Espanya, pel 1965 el saldo del nostre intercanvi de productes agrícoles ja fou clarament deficitari. I afegeix, a títol d'exemple, que les exportacions de cítrics varen veure's igualades per les importacions de blat de moro (que cobreixen, ni més ni menys, que el 60 % de les necessitats internes).

El fracàs fonamental de la política econòmica espanyola segueix trobant-se doncs en l'agricultura. El més petit moviment d'expansió econòmica es tradueix de seguida — cosa lògica en un país més aviat pobre — en un augment de la demanda de queviures i el camp, esclau encara de la seva estructura tradicional, és incapaç de respondre-hi adequadament. La inflació i la creixuda de les importacions són així la conseqüència natural d'aquesta incapacitat.

Els més optimistes creuen que la situació dels pagaments exteriors esdevindrà insostenible pels volts de Nadal. Els pessimistes diuen que per a l'octubre. Mentrestant, l'evasió de capitals accelera el deteriorament de la pesseta en el mercat internacional i l'oficina de l'IEME a Zuric ha de fer hores extraordinàries per a mantenir el canvi establert de 60 pessetes per dòlar.

Ens trobem així davant d'una paradoxa més del Règim. La pesseta, al sosteniment de la qual tant col·laboren els obrers emigrats a l'estranger, ha de lluitar contra la desconfiança dels capitalistes. El treball i el capital ja segueixen doncs el mateix camí: el de cercar indrets on es trobin les reguresats i rendiments que no es troben a casa.

Resumint: a la vista del panorama actual no resulta arriscat de preveure que la propera tardor ens portarà un segon Pla d'Estabilització. O tercer, segons com es compti...

Marc Perellada.

Conversa amb en Raimon

Tenim cita amb en Raimon; ens arriba, com sempre, escabellat i sense corbata. Amb aquest somriure intel·ligent i mig mofeta tant pel país, que li il·lumina la cara i el fa tan simpàtic. Ens asseiem i fem petar la xerrada. Som vells amics i aquesta xerrada és una entre mil. Comencem per una pregunta banal, quasi sense suc, d'aquestes que es troben sempre en els entrevistes d'artistes de Cine que publiquen revistes com « Hola »:

Una barreja explosiva de pàgès i d'intel·lectual.

— Per què cantes — ? El somriure desapareix i l'expressió de la cara ens situa immediatament fora d'aquest món artificial i cursi i ens fa entrar de ple a la realitat d'avui, dura i complexa.

— Per a mi cantar ha estat una necessitat de comunicar amb els altres, cosa gens fàcil avui al nostre país. Però això no seria prou a l'hora de cantar en públic, perquè quan es canta en públic es té una responsabilitat; aquesta responsabilitat, jo la trobo en el moment en què crec que la cançó és un mitjà de dir les coses que es pensen, però que no s'arriben a dir en veu alta i de fer-nos pensar en les coses que oblidem d'una manera o d'una altra en el tarannà de la nostra vida quotidiana. Crec que cantar és una manera de fer-se escoltar i al mateix temps d'escoltar els altres.

Raimon encén una cigarreta; ha desaparegut la mica de vergonya que sempre hom té al principi, quan es parla davant d'un micròfon i s'està gravant tot el que es diu. Segueixen les preguntes.

— Per qui t'agrada més cantar — ?

— Quan estic més a gust cantant és quan canto per la gent que m'ha vist néixer, per la gent de casa, és a dir la del carrer Blanc de Xàtiva, allò que en diuen la Xàtiva pobra. És per ells i per totes les Xàtives pobres que es puguin trobar al món que m'agrada més cantar. Evidentment, avui és difícilíssim de tocar aquest públic directament degut a les dificultats en què es troba el nostre país; però quan es dona el

cas i que veig que aquella gent que està treballant al camp, a la mina, a la fàbrica ve a escoltar-me, en aquell moment, jo estic content i crec que val la pena de continuar. La situació en la qual et trobes et condiciona, et porta un públic o te'n porta un altre. Jo, en definitiva, canto per a tothom. Ara, quan jo em trobo més a gust, no és pas cantant per a la gent que paga 200 o 300 pessetes per venir a veure'm, sinó per a l'altra gent, a la qual

possiblement hauria de pagar jo perquè no té mai diners per a venir.

— Quan un se sent responsable, com tu, i vol cantar, ha d'afrontar molts problemes. Fa uns dies, un diari de Madrid et retreia el fet que que només cantes en català. Suposo que encara hi ha molta gent que no entén o no vol entendre el perquè cantes en català i només en català. ¿ Què els contestes en general ?

— Senzillament, que canto en català, i en català de Xàtiva, perquè és la meua llengua, la que parlem a casa, la que em pertany, la que sento i la que sé. No hi ha res de més natural que, com qualsevol altre artista, per expressar-me, ho faci en la llengua que m'és més familiar, més íntima, en la qual sé qui sóc i sense la qual no puc ser jo mateix. Els de Londres, per exemple, bé canten en l'anglès de Londres; és normal que, els de Xàtiva, ho fem en el català de Xàtiva. Això sol ja explica el perquè canto en català i només en català. Però és que, a més, no tenim ni premsa, ni ràdio, ni televisió en català. Només faltaria que l'únic mitjà popular que tenim d'expressar-nos, no l'utilitzéssim.

¿ — Quina diferència trobes entre el públic del Principat i el del País Valencià ?

— El públic del País Valencià potser és més limitat, però és molt més entusiasta. És més limitat perquè els mitjans de difusió, concretament la ràdio i la premsa, no parlen mai de mi a València. És més entusiasta perquè coneixen aquest fet concret que la premsa no parla mai de mi i també perquè, al cap i a la fi, sóc de casa.

— ¿ Quina és, segons tu, la raó principal de l'èxit de la cançó catalana ?

— Una de les coses que expliquen més aquest èxit és el fet que és l'únic mitjà de comunicació popular que tenim, ja que no hi ha premsa, ni ràdio, ni televisió en català. En aquestes circumstàncies, la cançó ha esdevingut un substitut, si més no, de tots aquests mitjans populars que no tenim.

— Tens 25 anys i pertanyes a una generació de la qual es parla molt ¿ Què penses que és el que la caracteritza més ?

— Jo crec que és una visió de futur; el saber que en definitiva el futur és nostre; el saber que serem nosaltres qui portarem la vida i que dintre ja portem una gran ànsia de viure en un país lliure i en pau.

— Passant a un altre tema ¿ Què penses de les noies del país ? — Raimon retroba de sobte el seu somriure. El to de la veu canvia, es fa més alegre.

— Que enguany, són molt més eixerides que l'any passat.

— ¿ I del país ell mateix ? — El somriure es fa maliciós.

— Enguany sembla una mica més país que l'any passat.

— ¿ Tens més o menys dificultats amb la censura que l'any passat ? —

El somriure de maliciós es fa còmplice.

— En aquest aspecte concret el país està exactament igual que l'any passat.

El somriure torna a desaparèixer, l'assumpte és preocupador. Continua Raimon:

— A més a més, voldria fer recalcar que et sens una miqueta desconcertat enfront de la censura, perquè no és una censura com la dels altres països en la qual saps el que pots dir i el que no pots dir. Aquí, concretament, no ho saps mai, perquè de ciutat en ciutat i de dia en dia, a la mateixa ciutat, canvia la censura. No hi ha un criteri uniforme, per a sempre, sinó que és un criteri personal i això canvia amb els individus, i, segons si el senyor funcionari estava el dia abans amb mal de queixal, deixen passar les coses o no. Enfrontar-te amb una censura d'aquesta mena és veritablement desconcertant; no saps mai per on vas. Jo, quan actuo, presento cada vegada totes les cançons a la censura. Per exemple, la cançó de « la mare », jo l'he poguda cantar, aprovada per la censura, al teatre Romea de Barcelona, i, a l'hora de gravar-la no me l'han deixada passar. Després, el « diguem no », que és en disc, no el puc cantar en públic. « Cantarem la vida », també en disc, no el puc cantar en públic. En els recitals la

gent em demana que cantí les cançons que coneix perquè són en disc, i jo no les puc cantar en públic. Una contradicció incomprensible i absolutament ridícula.

— Quant discs has venuts ?

— Xifres exactes no te les puc dir, però sé que el tiratge és limitat. Hi haurà de 80.000 a 100.000 discs venuts en total, del que jo he fet. És molt pel tiratge normal del país. Per exemple, « Los brincos », que són els « Beatles » de Madrid; doncs la cançó que més exit va tenir « Flamenco » va pels 60.000 de tirada. Si ho compares amb la venda d'un disc d'aquesta mena a França o Itàlia, — que té la meitat d'èxit del que ha tingut a Espanya aquest « Flamenco » — del qual se'n fan de seguida de mig milió a 600.000, et donaràs compte que la diferència del mercat és enorme. Jo crec que és el fet que el tocadisc no existeix a les cases i, a més a més, quan existeix és familiar. Avui es passa de la ràdio directament al televisor i quan es compra un tocadisc ha d'aprofitar a tota la família. Això que tens a França, que en una mateixa casa hi ha dos tocadiscs, un per els pares i l'altre per els fills, amb els corresponents discs diferents, al nostre país això no passa mai. A tot estirar, hi ha les sarsueles del pare, el folklore de la mare i algun que altre disc que s'ha comprat el fill el dia que ha acabat els exàmens i ha tingut molt d'èxit. Normalment, aquest és el sistema del mercat a casa nostra; aleshores, és ben difícil d'arribar a fer uns tiratges grans.

— ¿ T'ha sorprès el teu èxit a París ? —

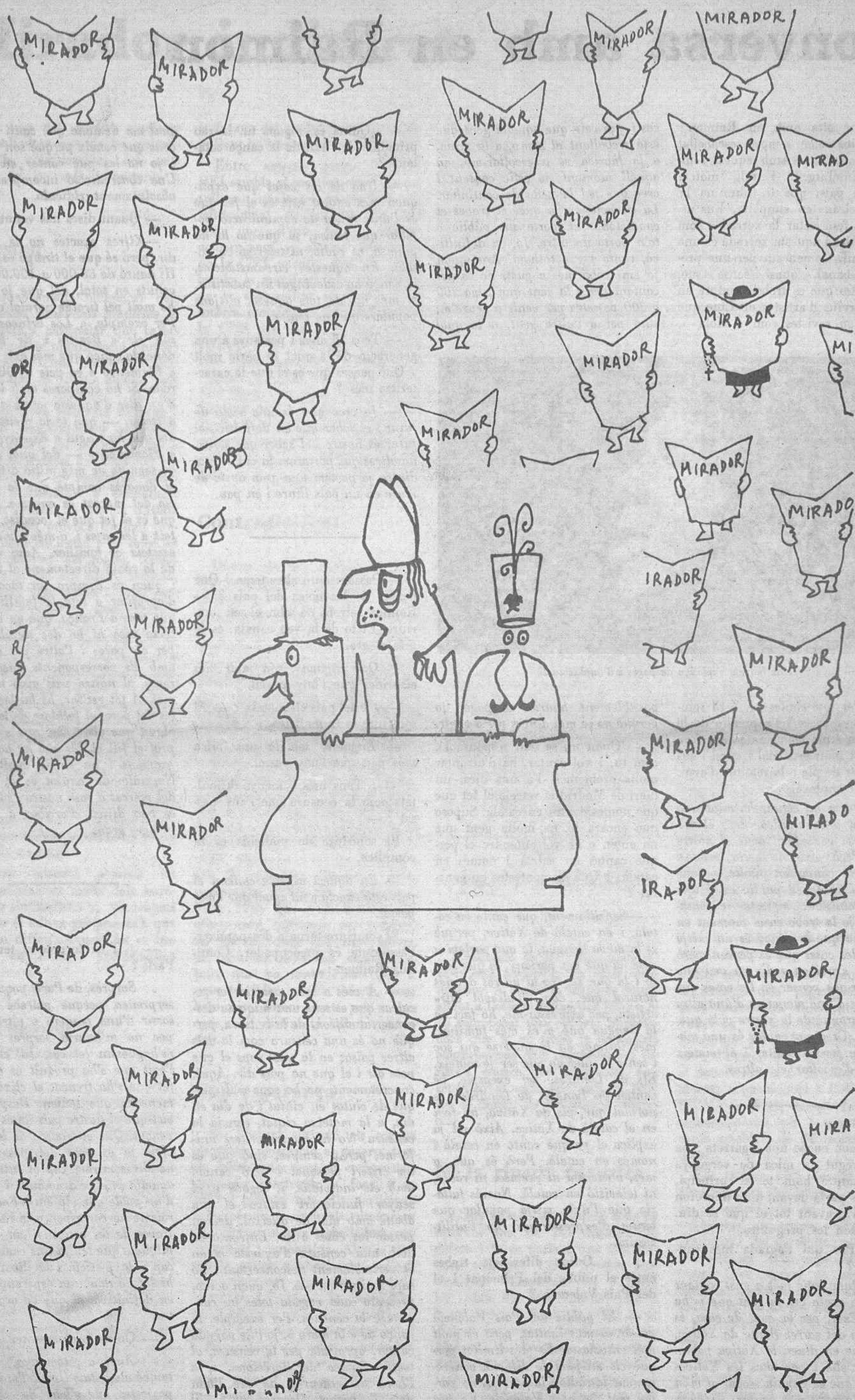
... Sorprès, de París poques coses sorprenen perquè gairebé tot pot sortir d'una manera o altra. Tampoc no m'hauria sorprès que no m'haguessin fet cas. Jo crec que l'èxit que s'ha produït és degut al fet que s'ha trencat el clixé de flamenca que tenien. Després s'ha vist que el nostre país no és un país vençut. Que el trauma de la guerra civil ja és cosa del passat; que nosaltres mirem cap al futur i que aquella imatge dramàtica i exaltant d'un poble que viu entre l'odi i l'heroisme no correspon a la realitat. A través de les cançons han vist una miqueta que tenim uns camins nous cap a la justícia i la llibertat, que hi ha de nou una esperança i que, en definitiva, el que ve ara és nostre.

— Quins projectes tens ? —

— Anar a Alemanya, a Torí, també als Estats Units. Tot això són projectes que s'han de realitzar; però, en definitiva, jo el que vull és anar-me'n a viure a Xàtiva a ma casa.

— Bona sort i fins a una altra.

R. 24.403

Catalunya és el país on es llegirà Mirador